

China's Climate Diplomacy: Domestic Constraints and Strategic Rivalries

Farzad Rostami ¹

Rahman Hariri ²

Hamidreza Cheraghi ³

(Received: 20/05/2025 - Accepted: 17/09/2025)

DOI: 10.22034/dpiq.2026.576720.1077

Extended Abstract

Problem Statement

Climate change has become one of the most significant challenges in the contemporary international system, requiring coordinated management and systematic planning by major industrial powers. In response, many industrialized countries have adopted strategies to

1. Associate Professor, Department of Political Science and International Relations, Razi University, Kermanshah, Iran. (f.rostami1361@gmail.com)- Corresponding Author

Orcid Code: <https://orcid.org/0000-0002-1543-9409>

2. Assistant Professor of Regional Studies, Razi University, Kermanshah, Iran. (R.hariri@razi.ac.ir)

Orcid Code: <https://orcid.org/0000-0001-9799-8943>

3. PhD Student, Department of Political Science and International Relations, Razi University, Kermanshah, Iran. (Runiran73@gmail.com)

Orcid Code: <https://orcid.org/0009-0003-8973-3437>

reduce greenhouse gas emissions and have participated in international agreements addressing climate change. Global environmental cooperation began with the Stockholm Conference in 1972, while one of the most significant recent agreements is the Paris Agreement of 2015, through which states committed to reducing emissions and mitigating environmental impacts. Among the key actors in global climate governance, China has assumed an increasingly important role. As the largest emitter of greenhouse gases and one of the world's major economic and political powers, China's climate diplomacy carries considerable global significance. Since the 1970s, particularly through its participation in United Nations frameworks and international environmental forums, China has gradually expanded its engagement in global environmental initiatives. Influenced by international environmental norms and policy frameworks, the country has sought to emphasize responsibility toward global environmental protection while pursuing national development objectives.

However, China's climate diplomacy has also been shaped by international political dynamics. At times when the United States and several European countries have prioritized national interests while criticizing China for its high emission levels, China has attempted to present itself as a responsible actor in global climate governance. Nevertheless, various internal and external challenges continue to influence the direction of its climate-related policies.

Accordingly, this study seeks to answer the following question: How do domestic and international factors create obstacles to the realization of China's responsibility-oriented climate diplomacy? The research employs a descriptive–analytical approach using library-based sources and reputable international databases. The analysis is conducted within the framework of classical realism, emphasizing national interests, power, and competition among states, particularly in relation to China's interactions with the United States and Europe.

Research Background

Rimsha Tanevir (2025), in the article “Climate Change: One of the Most Complex Challenges in China’s Climate Security,” examines the relationship between climate change and China’s national security. She argues that strategic rivalries, policy gaps, and uncertainties in environmental governance may have serious implications for both China’s security and global stability. According to her analysis, China has increasingly framed climate change as a security issue and promoted ambitious environmental commitments at the discursive level. However, a noticeable gap persists between declared climate goals and the practical implementation of policies.

Philip Pettberg and colleagues (2024), in their article “China’s Climate Governance from 2009 to 2019: Motivations, Instruments, Actors, and Geopolitics,” analyze the development of China’s climate policy in relation to rapid industrialization and economic growth. Their findings indicate that China has become one of the largest emitters of greenhouse gases, creating tension between economic development and environmental commitments. They also highlight the diversity of domestic actors and policy instruments involved in China’s climate governance.

Christian Manheil (2024) identifies climate change as a major challenge for the international system and emphasizes the significance of cooperation or competition between China and the European Union in shaping global climate outcomes. Hao Zhang (2022) shows that structural pressures in the international system influence China’s climate ambitions, while Alex L. Wang (2026) discusses the rise of China’s “global environmentalism,” where green development has become part of its foreign policy agenda.

This study contributes to the literature by applying classical realism to China’s climate diplomacy, viewing it as a strategic instrument serving national interests within geopolitical competition while considering

both domestic constraints and external pressures such as Western trade policies and the EU's Carbon Border Adjustment Mechanism.

Research Objective

The main objective of this study is to analyze the factors influencing China's climate diplomacy in the context of domestic constraints and geopolitical competition. It examines how economic priorities, development imperatives, and pressures from domestic interest groups shape China's engagement with international climate agreements and policies. The study also investigates how strategic competition with the United States and the European Union affects the direction of China's climate diplomacy. Drawing on the framework of classical realism, climate diplomacy is interpreted not merely as an environmental commitment but as a strategic instrument for advancing national interests within a competitive international system. The research demonstrates how the interaction between internal pressures and external geopolitical dynamics shapes China's environmental policy orientation and its role in global climate governance.

Research Method

In this study, the main data and variables were collected and organized through library-based research, including the review of academic literature and reputable international databases. The research variables are conceptualized at two levels: domestic interest-based groups and geopolitical factors, which are subsequently analyzed within the theoretical framework of classical realism. Classical realism emphasizes the central role of national interests, power, and competition among states in the international system and provides a conceptual framework for explaining the behavior of state actors. Accordingly, the analysis focuses on the primacy of power competition and the simultaneous influence of domestic variables and geopolitical constraints on the orientation of foreign policy. This theoretical

approach enables a coherent interpretation of the relationships between the variables and provides the methodological foundation for employing a descriptive–analytical approach in the present research.

Report of Research Findings

The findings of this study indicate that climate policy in China has moved beyond a purely environmental domain and become embedded in the broader framework of governance and national security. Environmental degradation is framed not only as an ecological challenge but also as an issue linked to public health, social stability, and political legitimacy. Accordingly, China has strengthened climate governance through legal, regulatory, and market-based instruments, including the Environmental Protection Tax Law, stricter inspections, financial penalties for polluters, the expansion of a national carbon trading market, and legal accountability mechanisms.

At the same time, these policies have generated significant economic and social costs. Stricter regulations have raised production costs, reduced profit margins in carbon-intensive sectors, and led to factory closures that failed to meet environmental standards. In some cases, this has resulted in job losses and economic strain on industrial regions. Climate policy thus functions not only as regulation but also as a redistributive mechanism that reallocates costs and benefits among the state, industry, and society.

Overall, the findings suggest that the Chinese government seeks to balance economic growth, energy security, environmental protection, and social stability. Climate governance represents both an opportunity to enhance regulatory capacity and a potential source of tension if transition costs are unevenly distributed. The shift toward greener development should therefore be understood as a political and institutional transformation with implications for state–society relations and long-term development.

Conclusion

China's climate diplomacy cannot be interpreted merely as an environmental commitment or a normative response to the climate crisis. Rather, it should be understood within the framework of classical realism, where national interests, power considerations, and survival in an anarchic international system shape state behavior. In this context, China seeks simultaneously to project the image of a responsible stakeholder in global climate governance while safeguarding the fundamental imperatives of economic growth, energy security, and national competitiveness. However, commitments to greenhouse gas reduction, stricter environmental regulations, and the transition toward a low-carbon economy may impose pressures on certain industrial sectors and production structures, potentially affecting China's economic competitiveness. From a classical realist perspective, such tensions reflect cost–benefit calculations inherent in power politics and the pursuit of national interest. Moreover, China's strategic competition with the United States and the European Union indicates that climate diplomacy operates within a broader geopolitical and power-driven environment. Climate cooperation may therefore function both as a mechanism for enhancing international legitimacy and as a field of technological and strategic competition. Consequently, China's climate diplomacy can be understood as a strategic instrument for managing domestic economic pressures, navigating geopolitical rivalries, and strengthening its position within the international system.

Keywords: China, Climate Diplomacy, Classical Realism, Strategic Competition, Domestic Constraints.

How to Cite: Rostami,F , Hariri,R and Cheraghi,H R . (2025). China's Climate Diplomacy: Domestic Constraints and Strategic Rivalries. (e246349). Diplomatic Interactions, 3(11), 197 - 240. e246349 doi: 10.22034/dpiq.2026.576720.1077

تحلیل دیپلماسی اقلیمی چین؛ موانع داخلی و رقابت‌های استراتژیک

فرزاد رستمی^۱ - رحمان حریری^۲ - حمیدرضا چراغی^۳

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۲/۳۰ - تاریخ تصویب: ۱۴۰۴/۰۶/۲۶)

DOI: 10.22034/dpiq.2026.576720.1077

چکیده

تغییرات اقلیمی از جمله مسائل مهم جهانی بوده که تأثیراتی مانند خشک‌سالی، افزایش سطح دریاها، موج‌های گرما و ... حیات روی زمین را تهدید می‌کند. همه کشورها به سهم خود، به گونه‌ای هدفمند می‌بایست در راستای مدیریت چالش‌های زیست‌محیطی مشارکت‌جویی مؤثر داشته باشد، به‌ویژه قدرت‌های مانند آمریکا، چین و ... در این راستا چین مسئول ۳۰ درصد انتشار گازهای گلخانه‌ای جهان است، می‌بایست رویکردی مسئولانه از خود بر جای گذارد. در این پژوهش به دنبال بررسی این مسائل هستیم که عوامل تأثیرگذار بر دیپلماسی اقلیمی چین کدام است؟ در چارچوب نظریه رئالیسم فرضیه ما این است که فشار نهادهای داخلی در پذیرش قوانین بین‌المللی زیست‌محیطی و رقابت‌های ژئوپلیتیک جهانی چین با اروپا و آمریکا، مهم‌ترین موانع دیپلماسی اقلیمی چین در ایفای نقش کنشگر زیست‌محیطی فعال است. چین با پذیرش قوانین و نهادهای بین‌المللی زیست‌محیطی سعی دارد خود را به‌عنوان یک بازیگر مسئول معرفی کند. در این راستا، محدودیت‌های داخلی مثل دغدغه‌های پایین آمدن تولید، کاهش رقابت‌پذیری اقتصادی و متحمل شدن هزینه‌های بالا، واکنش نهادهای داخلی را به همراه داشته، در عرصه بین‌الملل هم در پرتو رقابت‌های ژئوپلیتیک با اروپا و آمریکا در قالب رقابت‌های تجاری و استراتژیک دیپلماسی اقلیمی چین در سایه رویکردهای مبتنی بر منفعت ملی و منفعت بازیگران رقیب بین‌المللی و منطقه‌ای قرار گرفته، این پژوهش با بهره‌گیری از چارچوب رئالیسم کلاسیک، به تحلیل نهایی داده‌ها در پرتو روش تحلیلی-توصیفی می‌پردازد.

۱. دانشیار گروه روابط بین‌الملل دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. (f.rostami1361@gmail.com) - نویسنده مسئول

Orcid Code: <https://orcid.org/0000-0002-1543-9409>

۲. استادیار گروه مطالعات منطقه‌ای دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. (R.hariri@razi.ac.ir)

Orcid Code: <https://orcid.org/0000-0001-9799-8943>

۳. دانشجوی دکتری گروه علوم سیاسی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. (Runiran73@gmail.com)

Orcid Code: <https://orcid.org/0009-0003-8973-3437>

واژگان کلیدی: چین، دیپلماسی اقلیمی، رئالیسم کلاسیک، رقابت‌های استراتژیک، موانع داخلی.

مقدمه

امروزه تغییرات اقلیمی به یکی از مسائل مهم در نظام بین‌الملل حال حاضر تبدیل شده که نیازمند مدیریت و برنامه‌ریزی منسجم از سوی قدرت‌های بزرگ صنعتی است. قدرت‌های صنعتی همواره در جهت کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و کربن راهبردهایی را اتخاذ نموده و در سازوکارها و کنفرانس‌های جهانی در این زمینه مشارکت داشته‌اند. در این راستا، عمده تلاش‌های بین‌المللی مقابله با چالش‌های اقلیمی با کنفرانس استکهلم در سال ۱۹۷۲ شروع شد و جدیدترین آن هم پیمان پاریس در سال ۲۰۱۵ است که کشورهای نظام بین‌الملل متعهد به کاهش گازهای گلخانه‌ای شده و ملزم به ارائه راهکار در جهت کاهش اثرات زیست‌محیطی و اقلیمی آن هستند.

یکی از مهم‌ترین کشورهایی که در عرصه مدیریت تغییرات اقلیمی کنشگری فعال داشته، کشور چین بوده است. با توجه به جایگاه چین به‌عنوان بزرگ‌ترین تولیدکننده گازهای گلخانه‌ای و یکی از بازیگران اصلی اقتصادی و سیاسی جهان، دیپلماسی اقلیمی این کشور اهمیت بالایی دارد. این کشور از دهه ۱۹۷۰ با پیوستن به سازمان ملل و مشارکت در کنفرانس‌های اقلیمی، کنشگری مؤثر خود در این عرصه را نمایان ساخت و متأثر از برنامه‌ها و تصمیمات کلان جهانی، مسئولیت‌پذیری برای منافع جهانی را سرلوحه اقدامات زیست‌محیطی خود قرار داد. به‌ویژه در برهه‌هایی که آمریکایی‌ها و کشورهای اروپایی، در صدد اولویت‌بخشی به منافع ملی در قبال منافع جهانی زیست‌محیطی بوده و چین را متهم به تولید بیش‌ازاندازه گازهای گلخانه‌ای کرده‌اند، نقش چینی‌ها به‌عنوان کشور مسئول در این عرصه پررنگ‌تر بوده است. این کشور با موانع متعددی در این حوزه مواجه است که ممکن است روند اقدامات اقلیمی جهانی را تحت تأثیر قرار دهد.

پژوهش حاضر با طرح این دغدغه که بسترهای داخلی و بین‌المللی چگونه بر سر راه تحقق دیپلماسی اقلیمی مسئولیت محور چین، ایجاد چالش و مانع کرده‌اند؟ که در این پژوهش، داده‌ها و متغیرهای اصلی از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و بررسی منابع علمی و پایگاه‌های معتبر اینترنتی گردآوری و سازمان‌دهی شده‌اند. متغیرهای تحقیق در دو سطح

تحلیل دیپلماسی اقلیمی چین؛ موانع داخلی و رقابت‌های استراتژیک ۲۰۵

«گروه‌های داخلی منفعت‌طلب» و «عوامل ژئوپلیتیکی» صورت‌بندی شده و سپس در پرتو مبانی نظری رئالیسم کلاسیک مورد تحلیل قرار گرفته‌اند. رئالیسم کلاسیک با تأکید بر نقش منافع ملی، قدرت و رقابت میان دولت‌ها در نظام بین‌الملل، چارچوبی مفهومی برای تبیین رفتار بازیگران دولتی فراهم می‌آورد. بر این اساس، تحلیل داده‌ها با تمرکز بر اولویت رقابت قدرت و تأثیر هم‌زمان متغیرهای داخلی و الزامات ژئوپلیتیکی بر جهت‌گیری‌های سیاست خارجی انجام شده است. این رویکرد نظری امکان تفسیر منسجم روابط میان متغیرها را فراهم ساخته و مبنایی روش‌شناختی برای به کارگیری روش توصیفی-تحلیلی در پژوهش حاضر فراهم می‌کند. در این پژوهش ابتدا تلاش‌های دیپلماسی چین در رابطه با مسائل زیست‌محیطی و سپس موانع داخلی در رابطه با اقدامات چین در خصوص محیط‌زیست و سپس موانع بین‌الملل رقابت استراتژیک اروپا و آمریکا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

پیشینه پژوهش

ریمشا تونیور (۲۰۲۵) در مقاله «تغییرات اقلیمی؛ یکی از پیچیده‌ترین چالش‌ها در امنیت اقلیمی چین» پیوند میان تغییرات اقلیمی و امنیت ملی چین را بررسی می‌کند. از نگاه او، رقابت‌های استراتژیک، شکاف‌های سیاستی و ابهام در آینده حکمرانی زیست‌محیطی می‌تواند پیامدهایی جدی برای امنیت چین و حتی امنیت جهانی داشته باشد. این پژوهش نشان می‌دهد که چین در سال‌های اخیر کوشیده است تغییرات اقلیمی را در قالب یک مسائل امنیتی بازتعریف کند و در سطح گفتگمانی، تعهدات و شعارهای بلندپروازانه‌ای در حوزه محیط‌زیست مطرح سازد؛ با این حال، میان اهداف اعلامی و اجرای عملی سیاست‌ها فاصله‌ای معنادار مشاهده می‌شود. با وجود ارزش تحلیلی مطالعه تونیور، نقش فشارهای سیاستی و اقتصادی اتحادیه اروپا بر مسیر سیاست‌گذاری اقلیمی چین چندان برجسته نشده است.

فیلیپ پتبرگ و همکاران (۲۰۲۴) در مقاله «حکمرانی اقلیمی چین از ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۹: انگیزه‌ها، ابزارها، بازیگران و ژئوپلیتیک» تحول سیاست اقلیمی چین را در پیوند با صنعتی شدن و رشد اقتصادی تبیین می‌کنند. یافته‌های آنان نشان می‌دهد که چین به‌ویژه از میانه

دهه ۲۰۰۰ به یکی از اصلی‌ترین تولیدکنندگان گازهای گلخانه‌ای تبدیل شده و در نتیجه، حکمرانی اقلیمی این کشور با مسائل «تعارض» میان توسعه اقتصادی و الزامات زیست محیطی مواجه است. نویسندگان بر نقش ابزارهای سیاستی و تکثر بازیگران در داخل چین تأکید کرده و نتیجه می‌گیرند که سیاست‌های اقلیمی در بسیاری از موارد از انسجام و هماهنگی کامل برخوردار نیست.

کریستین مانهایل (۲۰۲۴) نیز تغییرات اقلیمی را چالشی مهم برای نظام بین‌الملل دانسته و با اشاره به رشد بی‌سابقه انتشار گازهای گلخانه‌ای، بر اهمیت نقش آفرینی چین و اتحادیه اروپا در مدیریت این بحران تأکید می‌کند. به باور او، سطح همکاری یا رقابت میان این دو بازیگر می‌تواند در موفقیت یا ناکامی تلاش‌های جهانی برای کاهش انتشار تعیین‌کننده باشد.

هائو ژانگ (۲۰۲۲) با تمرکز بر چندجانبه‌گرایی اقلیمی چین نشان می‌دهد که فشارهای ساختاری نظام بین‌الملل و محرک‌های بیرونی، بر سطح جاه‌طلبی اقلیمی چین اثر می‌گذارند، هرچند واکنش‌های اتحادیه اروپا و سایر قدرت‌های بزرگ کمتر به صورت مستقیم واکاوی می‌شود.

الکس ال. وانگ (۲۰۲۶) در کتاب «محیط‌زیست‌گرایی جهانی چین» ظهور رویکردی را توضیح می‌دهد که در آن «توسعه سبز» به یکی از ابعاد مهم سیاست خارجی و حکمرانی جهانی چین تبدیل شده و از مسیر دیپلماسی محیط‌زیستی و ابزارهای اقتصادی دنبال می‌شود که در کشورهای مختلف چین در حال اجرای آن بوده و با مشکلات خارجی مواجه شده است. که بیشتر از جنبه اقتصادی مورد بررسی قرار گرفته است.

نوآوری اصلی پژوهش حاضر، به کارگیری چارچوب «رنالیسم کلاسیک» برای تحلیل دیپلماسی اقلیمی چین است؛ بدین معنا که دیپلماسی اقلیمی نه کنشی صرفاً اخلاقی یا داوطلبانه، بلکه ابزاری در خدمت منافع ملی، قدرت و بقای اقتصادی در فضای رقابت ژئوپلیتیکی فهم می‌شود. افزون بر این، تحقیق با تلفیق موانع داخلی و فشارهای خارجی، به‌طور مشخص اثر رقابت‌های تجاری و سیاست‌های جدید غرب -از جمله مکانیسم تعدیل

تحلیل دیپلماسی اقلیمی چین؛ موانع داخلی و رقابت‌های استراتژیک ۲۰۷

مرز کربن اتحادیه اروپا- را بر محدودسازی گزینه‌های اقلیمی چین بررسی می‌کند؛ موضوعی که در ادبیات پیشین کمتر به صورت جامع مورد توجه قرار گرفته است.

چارچوب نظری

رنالیسم

رنالیسم کلاسیک یکی از نظریه‌های اصلی روابط بین‌الملل است که بر نقش قدرت، منافع ملی و رقابت میان دولت‌ها تأکید دارد. این نظریه معتقد است که رفتار دولت‌ها ریشه در طبیعت انسان دارد و سیاست بین‌الملل در چارچوب نظامی آنارشیک جریان دارد که فاقد قدرت مرکزی است. هانس مورگنتا، بنیان‌گذار این مکتب، سیاست بین‌الملل را عرصه‌ای دائم برای رقابت بر سر قدرت می‌داند و بر این باور بود که دولت‌ها زمانی موفق خواهند بود که بتوانند قدرت و امنیت خود را افزایش دهند (قوام، ۱۳۸۴: ۹۰). مبنای رنالیسم کلاسیک نگاه انسان‌گرایانه به سیاست است. انسان‌ها ذاتاً قدرت طلب هستند و این ویژگی باعث می‌شود رقابت و تعارض در سطح دولت‌ها امری طبیعی و ناگزیر باشد (مشیرزاده، ۱۳۸۸: ۹۶). برخلاف دیدگاه‌های آرمان‌گرایانه که بر همکاری و اصول اخلاقی تأکید دارند، رنالیسم معتقد است دولت‌ها اساساً به دنبال افزایش قدرت و تضمین بقا هستند. اصل آنارشی از مؤلفه‌های مهم رنالیسم است. در نظام بین‌الملل، برخلاف جوامع داخلی، هیچ قدرت مرکزی وجود ندارد که نظم و امنیت را برقرار کند. این سیستم آنارشیک باعث می‌شود دولت‌ها نتوانند روی کمک دیگران حساب کنند و مجبور باشند خود امنیت و منافع خود را تأمین کنند (دهقانی فیروزآبادی، ۱۳۹۲: ۱۶۷). در این چارچوب، همکاری بین‌المللی یا پیمان‌های زیست‌محیطی باید در چارچوب منافع ملی و افزایش قدرت تعبیر شوند.

رنالیسم کلاسیک سیاست را عرصه رقابت مستمر بر سر قدرت می‌داند که در آن دولت‌ها همیشه تلاش می‌کنند با تحلیل هزینه و فایده، مزیت نسبی کسب کنند (دهقانی فیروزآبادی، ۱۳۹۴: ۶۶). قدرت همچون انرژی در علوم طبیعی، نیروی محرکه سیاست خارجی است و دولت‌ها به طور پیوسته به دنبال حفظ یا افزایش آن هستند. این منطق توضیح

می‌دهد که چرا دولت‌ها حتی در مواجهه با منافع مشترک، همکاری طولانی‌مدت نمی‌کنند چون نگران کاهش قدرت و امنیت خود هستند.

تأکید بر دولت به عنوان بازیگر اصلی، ویژگی دیگر رئالیسم کلاسیک است. دولت‌ها به عنوان بازیگران مستقل، عقلانی و دارای اراده متحد در تعیین منافع ملی فعالیت می‌کنند (های، ۱۳۹۷: ۴۲). هرچند بازیگران غیردولتی مهم‌اند، دولت‌ها همچنان محور تصمیم‌گیری‌های کلان در عرصه سیاست بین‌الملل هستند. اصل خودیاری رکن اساسی این دیدگاه است؛ در نبود قدرت فراگیر، هر دولت تنها به خود متکی است و این وابستگی، فضای امنیتی نامطمئن و رقابتی می‌سازد (دهقانی فیروزآبادی، ۱۳۹۱: ۳۶). در چنین شرایطی، رقابت امنیتی بالا می‌رود و دولت‌ها ناچارند توان نظامی، اقتصادی و سیاسی خود را تقویت کنند. رقابت میان دولت‌ها به صورت بازی حاصل جمع صفر دیده می‌شود؛ یعنی افزایش قدرت یک کشور به معنی کاهش قدرت کشورهای دیگر است (Hillison, 2019: 242). این دیدگاه باعث می‌شود تعاملات بین‌المللی به شکل رقابت سخت امنیتی و سیاسی درآید که حوزه‌های غیرسیاسی مانند محیط‌زیست را هم تحت تأثیر قرار می‌دهد. در این چارچوب نظری، دیپلماسی اقلیمی چین قابل تحلیل است. چین گرچه به تعهدات بین‌المللی در مقابله با تغییرات اقلیمی پایبند است، اما اقدامات خود را بر اساس محاسبه هزینه‌ها و منافع ملی تنظیم می‌کند. به عبارت دیگر، تعهدات اقلیمی باید با اهداف اقتصادی، امنیتی و راهبردی چین همسو باشند. از منظر داخلی، چین با چالش‌های جدی روبرو است. صنایع بزرگ و وابسته به انرژی‌های فسیلی مانند زغال‌سنگ، فولاد و نفت، بخش مهمی از اقتصادی و اشتغال کشور را تشکیل می‌دهند. کاهش وابستگی به این منابع و گذار به انرژی‌های تجدیدپذیر، بار مالی سنگین و فشار روی رشد اقتصادی دارد. بنابراین دولت چین باید میان منافع اقتصادی و محیط‌زیستی توازن برقرار کند. این رویکرد واقع‌گرایانه، نشان‌دهنده انتخاب راهبردی مبتنی بر منافع ملی و حفظ رقابت‌پذیری است. از منظر بین‌المللی، رقابت میان چین و ایالات متحده بر سر فناوری‌های سبز، استانداردهای محیط‌زیستی و نفوذ سیاسی اهمیت بسیاری دارد. دیپلماسی اقلیمی چین بخشی از این رقابت کلان‌تر است که حوزه‌های محیط‌زیست و انرژی را نیز شامل می‌شود. چین نه تنها

تحلیل دیپلماسی اقلیمی چین؛ موانع داخلی و رقابت‌های استراتژیک ۲۰۹

متعهد به اهداف اقلیمی است، بلکه از این مناسبات به‌عنوان ابزاری برای تقویت نفوذ اقتصادی و سیاسی خود استفاده می‌کند و تلاش می‌کند رقبا را محدود سازد. چین در پروژه‌های انرژی پاک سرمایه‌گذاری کرده و فناوری‌های مقرون‌به‌صرفه را تولید می‌کند؛ همچنین در پیمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی فعال است تا جایگاه خود را در نظام جهانی تقویت کند. این رفتار نشان‌دهنده راهبردی سودمحور و عملی است که با فلسفه رئالیسم کلاسیک هم‌راستا است. در نهایت، تحلیل دیپلماسی اقلیمی چین از منظر رئالیسم کلاسیک چارچوبی کلان و راهگشا ارائه می‌کند. این نظریه به ما کمک می‌کند تا سیاست‌های محیط‌زیستی چین را فراتر از شعارهای زیست‌محیطی بررسی کنیم و آن‌ها را بخشی از تلاش‌های بزرگ‌تر برای حفظ قدرت و امنیت ملی تفسیر کنیم. دیپلماسی اقلیمی چین صرفاً اقدامی اخلاقی یا زیست‌محیطی نیست بلکه ابزاری است برای استمرار بقا، ارتقای موقعیت و رقابت راهبردی در صحنه جهان است.

یافته‌های پژوهش

دیپلماسی زیست‌محیطی چین؛ سیاست‌ها و روندها

نوع نگاه و شیوه تصمیم‌گیری قدرت‌های بزرگ در حوزه محیط‌زیست، یکی از موضوعات مهم در تحلیل سیاست‌های جهانی به شمار می‌آید؛ زیرا نحوه مواجهه این کشورها با چالش‌های زیست‌محیطی نه تنها بر سیاست داخلی آن‌ها، بلکه بر روندهای حکمرانی جهانی نیز تأثیرگذار است (جوکار، جمشیدی، ۱۴۰۴: ۴۶). در این میان، چین به‌عنوان یکی از بازیگران اصلی نظام بین‌الملل، در دهه‌های اخیر توجه فزاینده‌ای به مسائل محیط‌زیست و دیپلماسی اقلیمی نشان داده است. نخستین گام‌های سیاست‌گذاری زیست‌محیطی چین به سال ۱۹۷۳ بازمی‌گردد؛ زمانی که دولت این کشور نخستین سیاست رسمی محیط‌زیستی خود را تدوین و در نخستین کنفرانس ملی حفاظت از محیط‌زیست تصویب کرد. از آن زمان تاکنون دولت چین مجموعه گسترده‌ای از اقدامات و برنامه‌های مرتبط با حفاظت محیط‌زیست را به اجرا گذاشته و طی چند دهه گذشته بیش از ۱۳۰ تصمیم و فعالیت در این حوزه اجرا شده است که نشان‌دهنده تلاش دولت برای ایجاد چارچوب‌های نهادی در حکمرانی محیط‌زیست است (YN et al., 2021: 2928).

با وجود این اقدامات، رشد سریع اقتصادی چین، به‌ویژه پس از اجرای سیاست «اصلاحات و درهای باز»، موجب تشدید چالش‌های زیست‌محیطی شد. صنعتی شدن گسترده، شهرنشینی سریع و مصرف بالای انرژی‌های فسیلی، به‌ویژه زغال‌سنگ، موجب افزایش آلودگی هوا و انتشار گازهای گلخانه‌ای شده و چین را در زمره آلوده‌ترین کشورهای جهان قرار داده است. این روند نشان می‌دهد که توسعه اقتصادی سریع در بسیاری از موارد با هزینه‌های زیست‌محیطی قابل توجهی همراه بوده است (Clark et al., 2017: 22).

اسناد رسمی دولت چین نیز بر پیامدهای این وضعیت تأکید کرده‌اند. برای نمونه، شورای دولتی چین در سال ۲۰۰۵ اعلام کرد که آلودگی محیط‌زیست و تخریب اکولوژیکی علاوه بر خسارات اقتصادی قابل توجه، سلامت عمومی را تهدید کرده و می‌تواند ثبات اجتماعی و امنیت زیست‌محیطی کشور را نیز تحت تأثیر قرار دهد. همچنین پیش‌بینی می‌شود که با افزایش جمعیت، رشد اقتصادی و افزایش مصرف منابع و انرژی، فشار بر محیط‌زیست در سال‌های آینده بیشتر شود (Clark et al., 2017: 22).

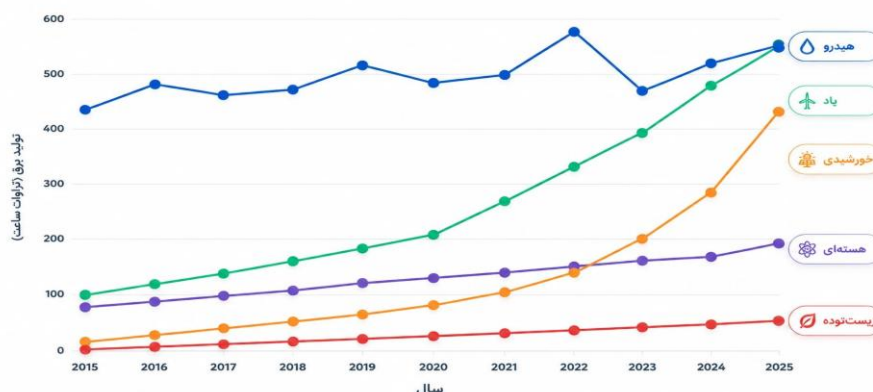
در سطح بین‌المللی نیز چین برای مدت طولانی نقش محدودی در مدیریت محیط‌زیست جهانی داشت؛ اما افزایش سهم این کشور در انتشار گازهای گلخانه‌ای و فشارهای جهانی موجب شد نقش فعال‌تری در این حوزه ایفا کند. بر اساس گزارش مؤسسه منابع جهانی، چین در سال ۲۰۱۷ با سهم ۲۶.۸۳ درصدی از انتشار گازهای گلخانه‌ای جهان، بزرگ‌ترین منتشرکننده این گازها بوده است (World Resources Institute, 2017).

در سال‌های اخیر، چین تلاش کرده است رویکرد خود را به سمت توسعه پایدار تغییر دهد. رشد اقتصادی قابل توجه این کشور و افزایش ظرفیت‌های نهادی، امکان سرمایه‌گذاری گسترده در حوزه قانون‌گذاری و اجرای سیاست‌های زیست‌محیطی را فراهم کرده است. در نتیجه، دولت چین منابع قابل توجهی را برای توسعه قوانین محیط‌زیستی و تقویت سازوکارهای نظارتی اختصاص داده است (Clark et al., 2017: 22). هم‌زمان، چین سرمایه‌گذاری گسترده‌ای در توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر، انرژی

تحلیل دیپلماسی اقلیمی چین؛ موانع داخلی و رقابت‌های استراتژیک ۲۱۱

هسته‌ای و فناوری‌های پاک انجام داده است که نشان‌دهنده حرکت این کشور به سوی گذار انرژی است. در چارچوب چهاردهمین برنامه پنج‌ساله توسعه (۲۰۲۱-۲۰۲۵) نیز تنظیم ساختار صنعتی و توزیع منطقه‌ای صنایع به‌عنوان راهبردی برای ایجاد توازن میان توسعه اقتصادی و کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای مورد توجه قرار گرفته است (Yang & Wang, 2023: 7). در همین راستا، دولت چین اهداف بلندمدتی برای مدیریت انتشار کربن تعیین کرده است که شامل دستیابی به اوج انتشار کربن تا سال ۲۰۳۰ و بی‌طرفی کربنی تا سال ۲۰۶۰ می‌شود. به طور کلی، سیاست‌های زیست‌محیطی چین نشان‌دهنده تلاش این کشور برای ایجاد تعادل میان رشد اقتصادی، امنیت انرژی و حفاظت از محیط‌زیست در چارچوب تحولات داخلی و فشارهای بین‌المللی است (Yutong Lin, 2025).

نمودار شماره ۱ افزایش انرژی‌های تجدید پذیر در کشور چین

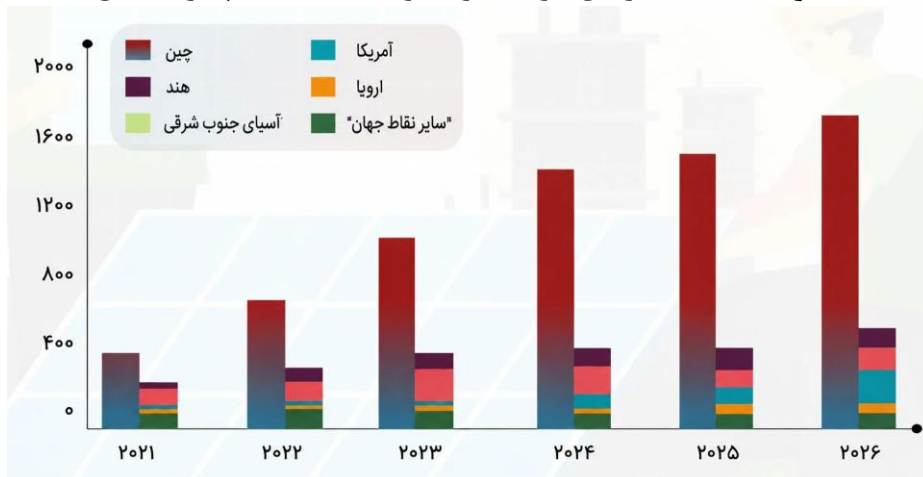

Source: (Myllyvirta, 2025)

شی جین‌پینگ در اجلاس اقلیمی سازمان ملل، اعلام کرد چین تا ۲۰۳۵ انتشار گازهای گلخانه‌ای را ۷ تا ۱۰ درصد کاهش می‌دهد. (Volcovici & Zhang, 2025) تغییرات ساختاری اقتصاد چین نشان‌دهنده گذار به سوی کاهش انتشار است؛ رشد انتشار از ۹ درصد در دهه ۲۰۰۰ به ۰.۷ درصد در ۲۰۲۴ رسیده. (Agora, 2025) در سه‌ماهه اول ۲۰۲۵، انتشار گازهای گلخانه‌ای چین کاهش یافت که ناشی از افزایش انرژی‌های تجدید پذیر و

افت فعالیت صنعتی است. نصب ۹۳ گیگاوات ظرفیت خورشیدی در مه ۲۰۲۵ (۴ برابر سال قبل)، زمینه را برای بررسی دیپلماسی زیست محیطی چین و نقش آن در صحنه جهانی فراهم می‌سازد (Myllyvirta, 2025).

نمودار شماره ۲. افزایش میزان مصرف انرژی‌های تجدید پذیر در چین

Source: (Future Market Research, 2024)

دیپلماسی اقلیمی چین و سازمان‌های بین‌المللی زیست محیطی

در بخش پیشین، رویکردها و دیدگاه‌های چین نسبت به مسائل محیط زیست تبیین شد؛ در این بخش، راهبرد این کشور در حوزه دیپلماسی زیست محیطی مورد بررسی قرار می‌گیرد. به‌طور کلی، نگاه چین به مدیریت جهانی آب و هوا ریشه در سنت فکری و فرهنگی این کشور داشته و در قالب مفهوم «جامعه‌ای با آینده‌ای مشترک برای بشریت» صورت‌بندی شده است؛ مفهومی که بر توسعه انسانی، هماهنگی جهانی و ضرورت شکل‌دهی به نظامی عادلانه و معقول در نظام بین‌الملل تأکید دارد. در این چارچوب، محیط زیست نه صرفاً یک مسائل فنی، بلکه بخشی از مسئولیت مشترک بشریت در قبال توسعه پایدار تلقی می‌شود. با این حال، راهبرد عملی چین در عرصه اقلیمی صرفاً هنجاری نیست، بلکه با رویکردی تدریجی، تکنوکراتیک و رشد محور دنبال می‌شود. رهبری چین کوشیده است ضمن حفظ اولویت‌های توسعه‌ای، راه‌حل‌هایی ارائه دهد که همسو با ظرفیت‌های اقتصادی و فناوریانه

تحلیل دیپلماسی اقلیمی چین؛ موانع داخلی و رقابت‌های استراتژیک ۲۱۳

کشور باشد؛ نهادهای بین‌المللی در راهبرد این کشور جهت تغییر جایگاه در نظام بین‌الملل از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (رستمی، آزادبخت: ۱۴۰۳: ۱۶۶) و در عین حال جایگاه چانه‌زنی آن را در مذاکرات زیست‌محیطی تقویت کند. در این راستا، سیاست اعتمادسازی، مشارکت فعال در نشست‌های اقلیمی و هدایت گفت‌وگوها به‌ویژه با کشورهای جنوب جهانی، به یکی از محورهای اصلی دیپلماسی اقلیمی چین تبدیل شده است. چین در سال‌های اخیر با بهره‌گیری از قدرت گفتمانی خود، تلاش کرده است تصویری از یک «قدرت مسئول» در نظام زیست‌محیطی بین‌المللی ارائه دهد؛ کشوری که قادر است در شکل‌دهی به اجماع جهانی برای مقابله با تغییرات اقلیمی نقش‌آفرینی کند. این رویکرد در فعالیت نمایندگان چین در تشکیل کارگروه‌های اقلیمی در کشورهای در حال توسعه، ارائه راهکارهای اجرایی و تأکید بر همکاری جنوب-جنوب به‌وضوح قابل مشاهده است. در این چارچوب، چین تجربه توسعه خاص خود را - که تلفیقی از رشد اقتصادی، مداخله فعال دولت و توجه به مؤلفه‌های زیست‌محیطی است - به‌عنوان الگویی جایگزین برای مدل غربی معرفی می‌کند؛ الگویی مبتنی بر توسعه پایدار و همکاری برد-برد (Dauvergne, 2022: 5-7 & Jeffrey). در قبال سازمان‌های بین‌المللی نیز چین از دهه ۱۹۸۰ به تدریج خود را قدرتی مسئول و تأثیرگذار دانسته و با پایبندی به توافقات جهانی زیست‌محیطی، در پی ایفای نقشی فعال در شکل‌دهی به سازوکارهای حکمرانی اقلیمی بوده است. که مورد بررسی قرار می‌گیرد.

کنفرانس استکهلم (۱۹۷۲)

در ادامه مبحث پیشین، نخستین گام‌های نهادمند چین در عرصه دیپلماسی زیست‌محیطی را می‌توان در «کنفرانس سازمان ملل متحد درباره محیط‌زیست انسانی» (استکهلم، ۱۹۷۲) جست‌وجو کرد. اگرچه این نشست یک موافقت‌نامه اقلیمی الزام‌آور نبود، اما به‌عنوان نخستین کنفرانس زیست‌محیطی تحت نظارت سازمان ملل، نقطه عطفی در تعاملات بین‌المللی پکن محسوب می‌شد. برای چین، حضور در این اجلاس هم‌زمان با بازگشت به کرسی سازمان ملل در سال ۱۹۷۱، اهمیت راهبردی ویژه‌ای داشت و زمینه را برای ورود رسمی این کشور به نهادهای بین‌المللی و آغاز مسیر دیپلماسی زیست‌محیطی فراهم آورد.

(Liqiang, 2022). این رخداد، سرآغاز تحولی بنیادین بود که چین را از یک کنشگر منفعل به یک ذینفع ضروری در مدیریت جهانی محیط‌زیست تبدیل کرد و به موازات آن، بر افکار عمومی داخلی نیز برای پذیرش مسئولیت‌پذیری زیست‌محیطی تأثیرگذار بود. در امتداد این تحولات، چین در سال ۱۹۷۳ نخستین کنفرانس زیست‌محیطی ملی خود را برگزار کرد. با ورود به دهه ۱۹۸۰، این روند با شتاب بیشتری تداوم یافت و به شکل‌گیری زیرساخت‌های حقوقی و ظهور نخستین نهادهای مردم‌نهاد زیست‌محیطی در این کشور منجر شد که گواهی بر بلوغ رویکرد پکن در حکمرانی داخلی و بین‌المللی محیط‌زیست بود (Wang, 2023: 149).

توافق ریودوژانیرو (۱۹۹۲)

تغییر رویکرد چین از اولویت‌بخشی صرف به رشد اقتصادی به سوی «توسعه پایدار»، در کنفرانس ریودوژانیرو (۱۹۹۲) نمود عینی یافت. اگرچه مشارکت چین در کنفرانس استکهلم (۱۹۷۲) سرآغازی بر تعاملات بین‌المللی این کشور بود، اما دهه ۱۹۹۰ نقطه عطف جدی پکن برای پذیرش مسئولیت‌های جهانی در قبال تغییرات اقلیمی محسوب می‌شود. با امضای توافق‌نامه ریو، چین ضمن پذیرش اصل «مسئولیت مشترک اما متفاوت»، تعهد خود را به مشارکت در راه‌حل‌های اقلیمی ذیل چارچوب‌های بین‌المللی اعلام کرد (Paul & Marchal, 2018: 5–7). این چرخش راهبردی، پکن را به بازتعریف سیاست‌های اقتصادی در قالب استانداردهای پایداری و ایجاد زیرساخت‌های نهادمند برای حکمرانی زیست‌محیطی واداشت که پیامد آن، تثبیت جایگاه چین به‌عنوان کنشگری فعال در معماری مدیریت محیط‌زیست جهانی بود (Xi, 2000: 30).

پروتکل کیوتو (۱۹۹۷)

پروتکل کیوتو در سال ۱۹۹۷ با هدف کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای تصویب شد و پس از الحاق روسیه در سال ۲۰۰۵ لازم‌الاجرا گردید. چین اگرچه در ابتدا در زمره بازیگران اصلی این توافق قرار نداشت، اما در سال ۲۰۰۲ و در پی افزایش فشارهای بین‌المللی و انتقادات نسبت به سهم رو به رشد آن در انتشار آلاینده‌ها، به این پیمان پیوست

(Interpress Service, 2006). در ادامه، چین در کنفرانس دوربان (۲۰۱۱) به‌عنوان یکی از قطب‌های مهم اقتصادی جهان متعهد شد سیاست‌هایی برای کنترل و کاهش انتشار آلاینده‌ها اتخاذ کند. همچنین در کنفرانس دوحه (۲۰۱۲)، هم‌زمان با پایان دور نخست تعهدات کیوتو، این کشور در دور دوم تعهدات نیز بر همکاری خود در کاهش گازهای گلخانه‌ای تأکید کرد و از طریق تقویت سازوکارهای نظارتی داخلی و برگزاری نشست‌های سالانه، کاهش انتشار کربن را در دستور کار قرار داد (The Guardian, 2012). در سطح داخلی نیز، چین اقداماتی نظیر توسعه جنگل‌کاری، گسترش انرژی‌های پاک و تصویب «قانون انرژی‌های تجدید پذیر» در سال ۲۰۰۵ را برای کاهش آلاینده‌ها و هم‌سویی با چارچوب‌های اقلیمی بین‌المللی به اجرا گذاشت.

توافق آب و هوایی پاریس (۲۰۱۵)

توافق اقلیمی پاریس (۲۰۱۵) نقطه عطفی در تثبیت نقش چین به‌عنوان یکی از بازیگران اصلی حکمرانی اقلیمی جهانی بود. این کشور به‌عنوان بزرگ‌ترین تولیدکننده گازهای گلخانه‌ای، مشارکت در این توافق را بخشی از راهبرد کلان خود برای مدیریت پیامدهای زیست‌محیطی و ارتقای جایگاه بین‌المللی تلقی کرد. اهمیت این رویکرد زمانی آشکارتر شد که ایالات متحده در دوره ریاست جمهوری دونالد ترامپ از توافق پاریس خارج شد، اما چین بر تداوم پایبندی خود به مفاد آن تأکید کرد و توسعه پایدار، انرژی‌های تجدید پذیر و کاهش آلاینده‌ها را در اولویت سیاست‌گذاری قرار داد. پکن در چارچوب اجرای این توافق، همکاری‌های دوجانبه و چندجانبه خود را با نهادهایی چون سازمان ملل متحد، آژانس بین‌المللی انرژی، مجمع بین‌المللی انرژی و آژانس بین‌المللی انرژی‌های تجدید پذیر گسترش داد و بر اصل «همکاری برد-برد» تأکید نمود. همچنین، چین با ارائه حمایت‌های مالی و فناورانه به کشورهای در حال توسعه، به‌ویژه در آفریقا و آسیا-اقیانوسیه، درصدد توسعه زیرساخت‌های انرژی پاک و ترویج فناوری‌های سبز برآمد (Han et al., 2020: 187-191). علاوه بر این، چین در سال ۲۰۲۰ بر مشروعیت و الزام‌آور بودن توافقات اقلیمی تأکید کرد و نقش فعالی در تقویت سازوکارهای حقوقی و نهادی اجرای توافق پاریس ایفا نمود (Li, 2022: 7).

نقشه شماره ۱ طرح جهانی کمربند سبز چین

Source: (Eurasian Research Institute, 2017)

چین در چارچوب تعهدات اقلیمی خود اعلام کرده است که تا سال ۲۰۳۰ شدت انتشار کربن را نسبت به سطح سال ۲۰۰۵ حدود ۶۵ درصد کاهش خواهد داد. این کشور با ایفای نقشی فعال در مذاکرات اقلیمی و گسترش ابعاد زیست محیطی «طرح کمربند و جاده»، تلاش کرده جایگاه خود را به عنوان یکی از رهبران حکمرانی جهانی محیط زیست تثبیت کند. در این راستا، پکن با بهره گیری از «قدرت نرم سبز» و ترویج مفاهیمی چون توسعه سبز و تمدن اکولوژیک، درصدد ارائه الگویی متفاوت از توسعه اقتصادی مبتنی بر ملاحظات زیست محیطی است. طرح کمربند و جاده از سال ۲۰۱۳ تاکنون تریلیون ها دلار سرمایه گذاری زیرساختی را در بیش از ۱۵۰ کشور هدایت کرده و به یکی از مهم ترین ابزارهای نفوذ جهانی چین تبدیل شده است. افزون بر این، چین طی دهه های اخیر پروژه های گسترده ای برای مقابله با بیابان زایی، آلودگی و تغییرات اقلیمی اجرا کرده و در حوزه تولید دانش زیست محیطی نیز پیشرفت چشمگیری داشته است؛ به گونه ای که دانشگاه های این کشور در سال ۲۰۲۲ از بریتانیا پیشی گرفتند (Zhu, 2024).

تحلیل دیپلماسی اقلیمی چین؛ موانع داخلی و رقابت‌های استراتژیک ۲۱۷

جدول شماره ۱- پروژه‌های در حال ساخت چین در کشورهای مختلف در راستای توسعه محیط‌زیست

پروژه	کشور	حوزه فعالیت و عملکرد	وضعیت
پروژه برق آبی کاروت	پاکستان	انرژی‌های تجدید پذیر و فناوری سبز حفاظت از تنوع زیست محیطی	در حال توسعه ساخت از ۲۰۱۵
بزرگراه شمال-جنوب مونه‌نگرو	مونه‌نگرو	کاهش گازهای گلخانه‌ای ناشی از حمل و نقل	در حال ساخت از ۲۰۱۵
راه آهن سریع السیر جاکارتا باندونگ	اندونزی	حمل و نقل الکتریکی و احیای محیط‌زیست	در حال ساخت از ۲۰۱۵
بزرگراه پیشاور-کراچی	پاکستان	احیای اکوسیستم و جنگل‌داری	در حال ساخت از ۲۰۱۷
راه آهن چین، لائوس، تایلند	لائوس - تایلند	حمل و نقل الکتریکی و احیای اکوسیستم	در حال ساخت از ۲۰۱۷
شرکت برق بنگلادش چین-نهاد تجدید پذیر	بنگلادش	احیای انرژی‌های تجدید پذیر	در حال ساخت از ۲۰۲۰
نیروگاه برق آبی دابار	بوسنی و هرزگوین	کاهش تأثیر تغییرات اقلیمی، انرژی تجدید پذیر و کشاورزی پایدار	در حال ساخت از ۲۰۲۰

Source: (BRI International Green Development Coalition, 2020)

چین نزدیک به دو دهه است که بر مفهوم ژئوپلیتیکی «تمدن زیست محیطی» به عنوان چارچوبی برای پیوند زدن توسعه، مشروعیت داخلی و کنشگری بین‌المللی در حوزه محیط‌زیست کار می‌کند. این ایده نخست در سال ۲۰۰۷ از سوی هو جین تائو مطرح شد و در سال ۲۰۱۸ به سطح یکی از اصول قانون اساسی جمهوری خلق چین ارتقا یافت. در سال ۲۰۲۱، شی جین‌پینگ آن را به یکی از ارکان روایت جمعی چین تبدیل کرد و هدف «خنثی‌سازی کربن تا ۲۰۶۰» را به مثابه افق راهبردی اعلام نمود. تمدن زیست محیطی علاوه بر کارکرد سیاستی، حامل بار هویتی نیز هست: این مفهوم با ارجاع به دیرینگی تمدن چین و نقش تاریخی آن در نوآوری‌های فنی، نوعی تداوم سازی تاریخی ایجاد می‌کند و

می‌کوشد رهبری چین در فناوری‌های سبز را به مزیت ژئوپلیتیکی تبدیل کند (Monjon, 141: 2024). در این بخش نشان داده شد که پکن با این چارچوب، خود را بازیگری مسئولیت‌پذیر در برابر بحران اقلیمی معرفی می‌کند. با این حال، سازوکارهای اجرایی و سیاست‌های داخلی مرتبط، با چالش‌های نهادی و اجتماعی مواجه بوده و واکنش‌هایی در جامعه چین برانگیخته است؛ موضوعی که در بخش بعدی بررسی می‌شود.

بحث و بررسی

دیپلماسی اقلیمی چین، موانع و مسائل داخلی

تحقق حفاظت از محیط‌زیست و ثبات اشتغال در مواجهه با مقررات سخت‌گیرانه زیست‌محیطی، مسائل‌ای اساسی و مورد توجه چین به‌عنوان بزرگ‌ترین تولیدکننده گازهای گلخانه‌ای است که دولت را ملزم به اجرای مقررات و قوانین در داخل در دو دهه اخیر جهت کاهش گازهای کربن و متان نموده است.

چین در سال‌های اخیر برای تقویت حکمرانی زیست‌محیطی، سازوکارهای حقوقی و نهادی گسترده‌ای ایجاد کرده است. یکی از مهم‌ترین اقدامات، تأسیس دادگاه‌ها و نهادهای تخصصی محیط‌زیست با هدف افزایش کارآمدی اجرای قوانین و مقابله با تخلفات زیست‌محیطی بوده است. در این چارچوب، مجازاتی همچون تعلیق مجوز فعالیت، توقف پروژه‌های عمرانی، بازداشت و حتی پیگرد کیفری برای ناقضان قوانین زیست‌محیطی در نظر گرفته شده که نسبت به مقررات پیشین، از سخت‌گیری و ضمانت اجرایی بیشتری برخوردار است.

بر اساس این قوانین، شرکت‌ها و واحدهای صنعتی موظف‌اند الزامات زیست‌محیطی را رعایت کنند و در صورت تخلف، علاوه بر توقف فعالیت، ملزم به بازگرداندن محیط آسیب‌دیده به وضعیت اولیه خواهند بود. همچنین، نظام «مجوز اداری آلودگی» تحت نظارت وزارت حفاظت محیط‌زیست و نهادهای وابسته در سطوح مختلف ایجاد شد. مطابق ماده ۴۵، تنها واحدهایی که مجوز دفع آلاینده دریافت کرده‌اند، اجازه تخلیه پسماند و آلاینده‌ها را دارند.

در کنار این سازوکارها، سازمان‌های مردم‌نهاد زیست‌محیطی نیز در فرایند ارزیابی و صدور مجوز کارخانه‌ها مشارکت دارند. تا پایان سال ۲۰۲۳، بیش از ۲۸۱۳ نهاد قضایی تخصصی محیط‌زیست در چین فعال بوده است (Supreme People's Court of China, 2024).

قانون مالیاتی حفاظت از محیط‌زیست

قانون مالیات حفاظت از محیط‌زیست چین که در ۲۵ دسامبر ۲۰۱۶ توسط کمیته دائمی کنگره ملی خلق تصویب شد، آغازگر مجموعه‌ای از سیاست‌های سخت‌گیرانه برای کنترل آلودگی بود. بر اساس این قانون، صنایع و شرکت‌های تولیدی موظف به پرداخت مالیات بر انتشار آلاینده‌ها و پسماندهای صنعتی شدند و عدم پرداخت مالیات می‌تواند جریمه‌ای تا پنج برابر مبلغ مالیات و حتی مجازات کیفری به همراه داشته باشد (Corne & Browaeys, 2017). این نظام مالیاتی به عنوان ابزاری اقتصادی برای کاهش تعارض میان رشد صنعتی و حفاظت محیط‌زیست طراحی شده و در راستای تحقق توسعه اقتصادی پایدار عمل می‌کند. (Zhang et al., 2024:2)

جریمه شرکت‌ها

چین در سال‌های اخیر با هدف مهار بحران آلودگی و تقویت حکمرانی زیست‌محیطی، سیاست‌های سخت‌گیرانه‌ای را علیه صنایع آلاینده به اجرا گذاشته است. بر اساس گزارش «شرکت تجارت جهانی کشاورزی»، دولت چین در سال ۲۰۱۷ بیش از ۳۰ هزار شرکت را در ۳۱ استان، به دلیل نقض مقررات زیست‌محیطی، در مجموع حدود ۲۲۵ میلیون دلار جریمه کرد (SCMP, 2017). وزارت محیط‌زیست و بوم‌شناسی چین نیز اعلام کرده

است که از سال ۲۰۱۸ تعداد پرونده‌های تخلف کاهش یافته که این امر نتیجه اجرای دقیق قانون اصلاح شده حفاظت از محیط‌زیست مصوب ۲۰۱۵ است؛ قانونی که به دلیل ضمانت اجرایی گسترده و سخت‌گیری بالا، از سوی مقامات چینی «قانونی با قدرت واقعی» توصیف شده است (Liqiang, 2024). در ادامه این روند، چین در سال ۲۰۲۱ بزرگ‌ترین بازار تجارت کربن جهان را راه‌اندازی کرد که بیش از ۲۲۵ شرکت بزرگ تولید برق را

در برمی گیرد؛ شرکت هایی که سهم قابل توجهی در انتشار گازهای گلخانه ای این کشور دارند (Zhou, 2022). بر اساس این سازوکار، صنایع تنها مجاز به تولید میزان مشخصی از آلاینده ها هستند و در صورت عبور از سقف تعیین شده، با جریمه های سنگین مواجه می شوند. افزون بر این، شرکت های متخلف نه تنها با پیگرد کیفری، بلکه با دعاوی جبران خسارت زیست محیطی نیز روبه رو هستند.

رویه های جدید دادگاه عالی خلق چین نشان می دهد که متهمان جرائم زیست محیطی علاوه بر حبس و جریمه، ملزم به جبران خسارات وارده به اکوسیستم نیز شده اند (J, 2023: 27). با وجود این، سیاست های سخت گیرانه زیست محیطی پیامدهای اقتصادی و اجتماعی قابل توجهی نیز به همراه داشته است. افزایش مالیات ها و هزینه های کنترل آلودگی، هزینه تولید را برای صنایع داخلی افزایش داده و سودآوری بسیاری از واحدهای تولیدی را کاهش داده است؛ مسائل ای که نارضایتی بخش صنعتی را در پی داشته است (Chiang Chang, 2018: 13 & Idris Khan).

از سال ۲۰۱۶، دولت چین بازرسی های گسترده ای را در صنایع سنگین آغاز کرد که به تعطیلی هزاران کارخانه فولاد، معادن زغال سنگ، واحدهای ذوب آلومینیوم و دیگر صنایع آلاینده انجامید. برآوردها نشان می دهد بیش از ۸۰ هزار کارخانه در قالب برنامه مقابله با آلودگی تعطیل شده و بیش از ۶۰ هزار شغل از بین رفته است (Raman, 2017). این شرایط، چین را در وضعیتی دوگانه قرار داده است. از یک سو، پکن با پایبندی به توافقات اقلیمی و ترویج فناوری های سبز در پی تقویت قدرت نرم و تثبیت جایگاه خود در حکمرانی جهانی محیط زیست است؛ از سوی دیگر، فشارهای اقتصادی داخلی، کاهش رشد صنعتی و رقابت ژئوپلیتیکی با ایالات متحده، هزینه های این راهبرد را افزایش داده است. در حالی که دولت ترامپ با حمایت از سوخت های فسیلی و کاهش محدودیت های زیست محیطی، بر رشد تولید داخلی تمرکز داشت، چین ناگزیر شده میان الزامات توسعه اقتصادی و تعهدات اقلیمی نوعی موازنه راهبردی برقرار کند (Logan, 2026: 93-94).

تحلیل دیپلماسی اقلیمی چین؛ موانع داخلی و رقابت‌های استراتژیک ۲۲۱

جدول شماره ۲- برخی از قوانین زیست‌محیطی در چین که موجب نارضایتی صنایع در داخل شد.

قانون نظارتی دادن اطلاعات کامل از سوی شرکت‌ها به دولت مرکزی و دسترسی کامل به اطلاعات مالی شرکت‌ها	ژانویه ۲۰۲۵ مصوب شد
قانون انتشار کربن جهت جریمه شرکت‌ها و واحدهای تولیدی و برخورد با آن‌ها	آگوست ۲۰۲۵ مصوب شد
قانون صدور مجوز تخلیه آلاینده‌ها زیر نظر نهادهای اجرای و کنترل واحدهای تولیدی	دسامبر ۲۰۲۵ مصوب شد
در مواردی که یک نهاد بدون مجوز کسب و کار یا مغایر با مفاد مجوز کسب و کار، به جمع‌آوری، ذخیره‌سازی، استفاده یا تصفیه زباله‌های خطرناک پردازد، اداره حفاظت از محیط‌زیست، دستور توقف و جریمه علیه آن شرکت و مصادره اموال آن خواهد پرداخت.	فصل ۵ ماده ۷۷ قانون زیست‌محیطی چین مصوب ۲۰۱۵
شرکت‌ها و مؤسسات تولیدی قبل از تأسیس و صدور مجوز، باید نهادهای زیست‌محیطی و مردم‌نهاد فعال در این حوزه، ساختار کلی و اهداف شرکت را بررسی و سپس اجازه فعالیت داده شود.	قانون ارزیابی محیط‌زیست فصل اول ماده ۸ مصوب ۲۰۰۲

Source: (Chambers and Partner, 2025-Npc2007.)

تعهدات بین‌المللی زیست‌محیطی؛ مخالفت نهادهای داخلی

چین به‌عنوان یکی از بازیگران اصلی نظام بین‌الملل، در سال‌های اخیر به‌محور مهمی در تلاش‌های جهانی برای کنترل انتشار گازهای گلخانه‌ای تبدیل شده است. این کشور می‌کوشد با مشارکت فعال در توافقات و ابتکارات زیست‌محیطی بین‌المللی، خود را به‌عنوان یک «قدرت مسئول» در حکمرانی جهانی محیط‌زیست معرفی کند. با این حال، تعهد و اجرای مقررات و توافقات زیست‌محیطی بین‌المللی در داخل چین با واکنش‌ها و چالش‌هایی نیز همراه بوده است؛ به‌ویژه آنکه اجرای این قوانین در بسیاری از موارد مستلزم اعمال محدودیت‌های سخت‌گیرانه بر صنایع داخلی و افزایش هزینه‌های تولید است. از این رو، در کنار تلاش‌های دیپلماتیک و بین‌المللی چین در حوزه اقلیم، بررسی پیامدها و واکنش‌های داخلی ناشی از اجرای این تعهدات زیست‌محیطی نیز اهمیت ویژه‌ای دارد.

پایبندی به توافقات بین‌المللی؛ سخت‌گیری قوانین داخلی

با پایبندی چین به توافقات بین‌المللی آب‌وهوایی شاهد وضع قوانین سخت‌گیرانه در داخل هستیم، که در سیستم بوروکراسی و وزارتخانه‌های داخلی تنش‌های به‌خاطر وضع جریمه در رابطه با انتشار کربن ایجاد شده، که میزان آن از ۴۰۰۰ دلار حدود ۷۰۰۰۰۰ دلار برای صنایع تولیدی رسیده است (Meidan and othe, 2024: 9-10)

قانون حمایت و حرکت به سمت انرژی‌های تجدیدپذیر

تصویب استفاده از انرژی خورشیدی و بادی تجدیدپذیر در داخل قدرت رقابت‌پذیری را پایین آورده و با توجه ارزان بودن محصولات تولیدی در داخل سودآوری کاهش می‌یابد (Mazzocco, Seligsohn, 2025) از طرفی نیز چین بالغ بر ۱.۲ میلیارد دلار برای توسعه و آموزش انرژی‌های تجدیدپذیر هزینه، و بیش از ۲۰۰۰ نفر کارشناس به ۱۲۰ کشور برای آموزش‌های لازم در حوزه انرژی اعزام نموده، از سال ۲۰۱۳ تاکنون دولت هر ساله ۴.۵ میلیارد دلار سالیانه برای حمایت‌های زیست‌محیطی به صورت کمک‌داوطلبانه انجام داده، که این اقدامات برای دولت هزینه قابل‌توجهی داشته است.

قانون کاهش انتشار کربن

تصویب قانون کاهش انتشار کربن تا سال ۲۰۶۰، منجر به تعطیلی برخی معادن زغال‌سنگ و کاهش فعالیت کارخانه‌های نفت و پتروشیمی چین شده است، که این مسائل روند سرمایه‌گذاری و تولید داخلی را تحت تأثیر قرار داده است. از سال ۲۰۱۷، سخت‌گیری‌های دولتی افزایش یافته و شرکت‌های فولادی مانند بائو و شوگانگ به دلیل هزینه‌های بالای نصب فیلترهای پالایشی و محدودیت‌های تولید، در انطباق با سیاست‌های زیست‌محیطی جدید با مشکلات جدی مواجه شده‌اند. شرکت‌های نفتی سینوپک و ملی نفت چین نیز در این فرایند متحمل خسارت‌های قابل‌توجهی شده‌اند (Seligsohn, & Mazzocco, 2025).

حمایت از توافقات آب‌وهوایی؛ اقتدارگرایی در داخل

تفسیر و تحلیل جامعه داخلی در معرفی چین به عنوان بازیگر پیشتاز در خصوص مسائل اقلیمی و تغییرات آب‌وهوایی در جهان که خواستار مدیریت تحولات جهانی است، توافقات جهانی را الگوی سیاست راهبردی خود قرار داده، با این هدف که به دنبال مشروعیت بخشی و کسب اعتبار جهانی به دلیل سیستم حکومتی اقتدارگرا است. زیرا با مسئولیت‌پذیری به دنبال نشان دادن خود به عنوان یک حکومت مشروع در افکار عمومی نظام بین‌الملل بوده، در حالی که نسبت به مسائل داخلی خود و مدیریت جامعه دچار نوعی بی‌تفاوت بوده و اقدامات در زمینه زیست‌محیطی در سطح جهانی و منطقه‌ای از یک جهت پوششی برای حفظ ظاهری خود به عنوان مسئولیت‌پذیری است (Lian, Li, 2022:179).

واکنش و انتقاد از طرح کمربند-جاده

چین قصد دارد توسعه سبز را ترویج دهد و با شرکای مربوطه برای ساخت یک جاده ابریشم سبز همکاری می‌کند. این رویکرد بر اهمیت واکنش فعال به چالش‌های تغییرات اقلیمی تأکید می‌کند و خواستار همکاری نزدیک‌تر و نتیجه محور در اجرای توافق‌نامه پاریس و سایر حوزه‌ها است. در سال ۲۰۲۱، چین و ۲۸ کشور دیگر ابتکار عمل مشارکت کمربند و جاده در توسعه سبز را راه‌اندازی کردند، سرمایه‌گذاری چین در خصوص طرح کمربند-جاده هزینه آن بسیار بالا بوده که میزان تقریبی اجرای شدن آن به ۱.۷۵ تریلیون دلار می‌رسد؛ اگرچه کشورهای دیگر از این طرح حمایت نموده اما هزینه‌های زیادی برای چین دارد که تبعات آن را می‌توان در مسائل اقتصادی و اجتماعی در داخل مشاهده نمود. (Harlan and other, 2025:5)

مسائل مدیریت جهانی آب‌وهوا

چین در برنامه زیست‌محیطی سال ۲۰۲۴ خود، با تأکید بر حمایت از توافقات بین‌المللی اقلیمی، اعلام کرد که درصدد تقویت تبادلات و همکاری با تمامی کشورها برای مقابله با تغییرات آب‌وهوایی است و اجرای کامل و مؤثر توافق‌نامه پاریس و تعهدات جهانی اقلیمی را دنبال می‌کند. پکن همچنین بر ضرورت ایجاد نظامی عادلانه و فراگیر برای حکمرانی

جهانی اقلیم تأکید کرده است (Ministry of Ecology and Environment China, 2024: 76). با این حال، اجرای مؤثر سیاست‌های زیست‌محیطی در بسیاری از کشورها با موانع ساختاری و اقتصادی روبه‌روست. نبود نهادسازی مناسب، ضعف ظرفیت اجرایی و هزینه‌های بالای گذار به اقتصاد کم‌کربن، موجب شده است بسیاری از دولت‌ها توان اجرای کامل برنامه‌های اقلیمی را نداشته باشند (Renge, 2025 & Gu). افزون بر این، تشدید رقابت‌های ژئوپلیتیکی، افزایش یک‌جانبه‌گرایی و بی‌ثباتی اقتصادی جهانی، روند همکاری‌های چندجانبه اقلیمی را تضعیف کرده است. نمونه بارز این مسائل، خروج ایالات متحده از توافقات اقلیمی در دوره ریاست جمهوری دونالد ترامپ بود. این شرایط برای چین نیز پیامدهایی به همراه دارد؛ زیرا اجرای تعهدات اقلیمی مستلزم اعمال محدودیت‌های قانونی، افزایش هزینه‌های تولید، فشار بر صنایع داخلی و کاهش نسبی رشد اقتصادی است؛ عواملی که می‌توانند روند توسعه اقتصادی این کشور را با چالش مواجه سازند (Wang, 2026: 9–12).

محدودیت‌های زیست‌محیطی؛ مشکلات اقتصادی جامعه چین

چین به عنوان کشوری با جمعیت بسیار بالا و بخش گسترده‌ای از جمعیت روستایی، همواره با مسائل اشتغال و حفظ رفاه اجتماعی مواجه بوده است. از این رو، اجرای سیاست‌های سخت‌گیرانه زیست‌محیطی و اعمال محدودیت بر صنایع آلاینده، چالش‌هایی را برای دولت این کشور ایجاد کرده است. تعطیلی کارخانه‌ها، افزایش هزینه‌های تولید و محدودیت بر صنایع سنگین، در برخی مناطق به کاهش فرصت‌های شغلی و افزایش فشار اقتصادی بر طبقات کارگری و روستایی منجر شده است؛ مسائلی که می‌تواند زمینه نارضایتی‌های اجتماعی و تعمیق شکاف‌های اقتصادی را فراهم سازد (W. Scoot et al., 2025: 21–24). در کنار چالش‌های داخلی، دیپلماسی اقلیمی چین در سطح بین‌المللی نیز با موانع و رقابت‌های ژئوپلیتیکی روبه‌رو است. ایالات متحده و اتحادیه اروپا، در چارچوب رقابت‌های راهبردی با پکن، در برخی موارد اقدامات زیست‌محیطی چین را تلاشی برای مدیریت تصویر بین‌المللی و پوشاندن پیامدهای ناشی از رشد سریع اقتصادی

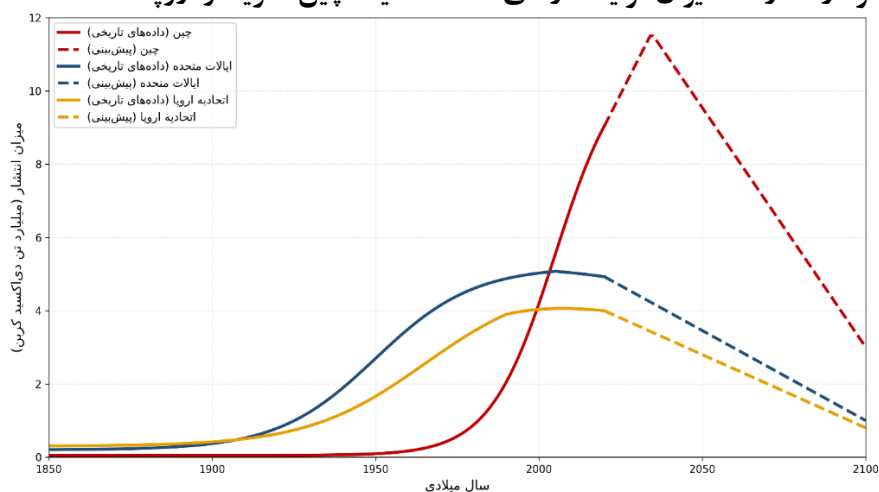
تحلیل دیپلماسی اقلیمی چین؛ موانع داخلی و رقابت‌های استراتژیک ۲۲۵

این کشور تلقی می‌کنند. از این منظر، سیاست‌های اقلیمی چین نه تنها ابعاد زیست‌محیطی، بلکه ابعاد سیاسی، اقتصادی و رقابتی گسترده‌ای نیز در نظام بین‌الملل یافته است.

رقابت‌های استراتژیک و دیپلماسی اقلیمی چین

قدرت‌های بزرگ همواره نسبت به چین در زمینه زیست‌محیطی منتقد بوده و تلاش‌هایی چین در این حوزه را ناچیز می‌دانند؛ زیرا باور دارند هدف جدید اقلیمی چین، نمادین و ناکافی است. تعهدات وعده داده شده بسیار کمتر از آن چیزی است که کارشناسان اقلیمی می‌گویند مورد نیاز است. سایه انداختن جنبه آناشیک سیاست بین‌الملل و رقابت‌های مبتنی بر دستاوردهای نسبی به‌نوعی بی‌اعتمادی برای کسب قدرت روزافزون دامن زده و در این راستا، روندهای زیست‌محیطی هم در حاشیه زد و بندهای مبتنی بر قدرت قرار می‌گیرد. در اینجا رقابت‌های استراتژیک در قالب موانع بین‌المللی تحقق دیپلماسی اقلیمی چین در دو حوزه و در ارتباط با آمریکا و اروپا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

نمودار شماره ۳- میزان تولید گازهای گلخانه‌ای مقایسه چین، آمریکا و اروپا

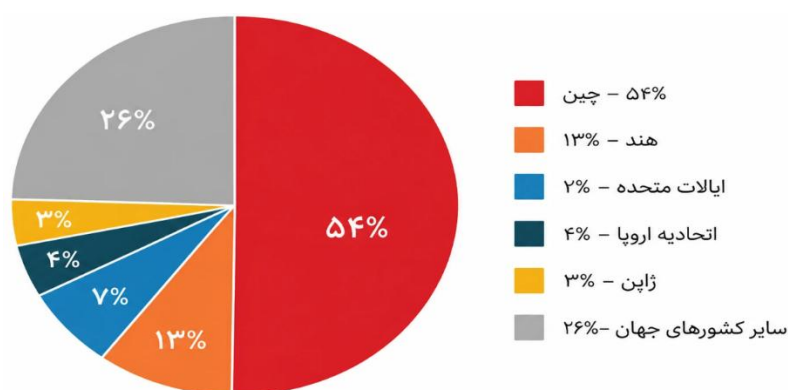
Source: (Carbon Brief, 2024)

رقابت‌های تجاری-اقتصادی اتحادیه اروپا با چین

در بخش قبلی موانع و مخالفت‌های داخلی در مقابل دیپلماسی اقلیمی چین مورد بررسی قرار گرفت. در این بخش موانع بین‌الملل مورد بررسی قرار می‌گیرد که بحث رقابت‌های

استراتژیک مهم‌ترین بعد این مسائل بوده، که یکی از این قدرت‌ها در رقابت با چین، اتحادیه اروپا بود که طی سال‌های اخیر به‌طور مداوم از چین به دلیل نقض یا دور زدن مقررات زیست‌محیطی انتقاد کرده است. از دیدگاه اروپا، رشد سریع اقتصادی چین از دهه ۱۹۹۰ عمدتاً بر پایه صنعتی سازی پرکربن و اتکای گسترده به سوخت‌های فسیلی شکل گرفته و در نتیجه این کشور هنوز موفق به کاهش قابل توجه انتشار آلاینده‌ها نشده است. در مقابل، اتحادیه اروپا با اجرای سیاست‌های سخت گیرانه اقلیمی و برنامه‌های گذار سبز، تلاش کرده است میزان انتشار کربن را به‌طور چشمگیری کاهش دهد. به همین دلیل، تفاوت رویکردهای زیست‌محیطی دو طرف به یکی از محورهای تنش در روابط اقتصادی و تجاری تبدیل شده است. محورهای اصلی انتقاد اروپا شامل سطح بالای انتشار کربن در چین، ضعف در اجرای قوانین زیست‌محیطی و فاصله میان تعهدات اعلامی و عملکرد عملی این کشور است. همچنین نهادهای اروپایی هدف اعلام شده چین برای کاهش انتشار کربن تا سال ۲۰۳۵ را ناکافی ارزیابی کرده‌اند (European Environment Agency, 2022). افزون بر این، گزارش‌ها نشان می‌دهد چین با وجود تعهدات اقلیمی، در فاصله سال‌های ۲۰۲۴ تا ۲۰۲۵ بیش از ۴۴ گیگاوات ظرفیت برق مبتنی بر زغال سنگ ایجاد کرده است که از نظر اروپا با تعهدات اقلیمی جهانی همخوانی ندارد (You, 2025).

نمودار شماره ۲- سهم چین در استفاده از میزان زغال سنگ جهان

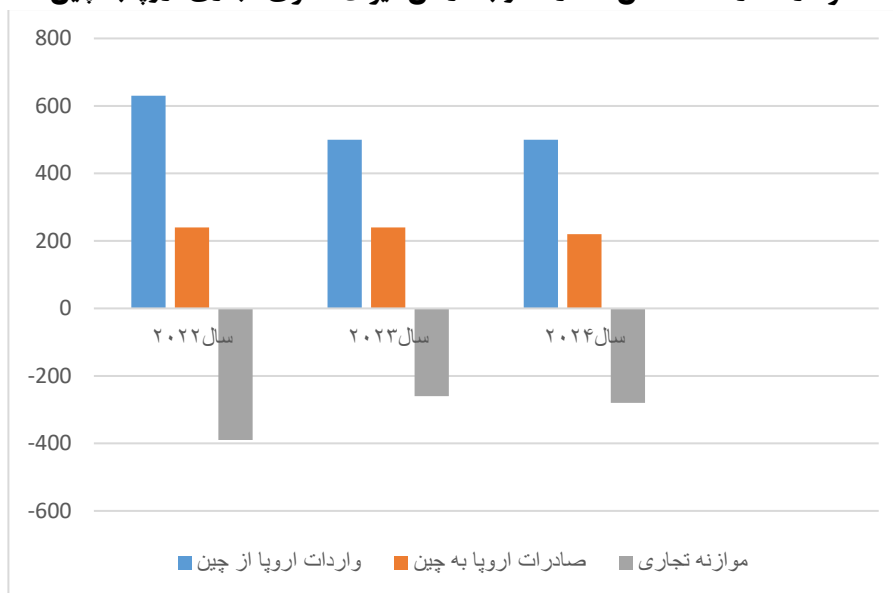
Source: (Bp, 2022: 7-21)

اتحادیه اروپا بر این باور است که در برخی حوزه‌های کلیدی حفاظت از محیط‌زیست در چین شکاف‌های قانونی و نهادی جدی وجود دارد. از نظر اروپا، در زمینه‌هایی مانند کنترل آلودگی خاک، مدیریت مواد شیمیایی سمی، ایمنی هسته‌ای، امنیت زیستی، حفاظت از طبیعت و جبران خسارات زیست‌محیطی، هنوز قوانین اختصاصی و استانداردهای فنی کافی تدوین نشده است. این مسائل به‌ویژه در مورد آلودگی خاک اهمیت بیشتری دارد، زیرا این معضل از شدیدترین مشکلات زیست‌محیطی چین به شمار می‌رود، اما همچنان در چارچوب حقوقی موجود به‌طور کامل مورد توجه قرار نگرفته است (Li, Yuanqi, 2024: 405).

در حوزه اقلیم نیز اتحادیه اروپا هدف‌گذاری‌های جدید چین را نمادین و ناکافی ارزیابی می‌کند. به اعتقاد تحلیلگران اروپایی، میزان کاهش انتشار کربن وعده داده شده از سوی چین کمتر از سطحی است که کارشناسان اقلیمی ضروری می‌دانند. از جمله دلایل این وضعیت می‌توان به تردید دولت چین در حذف تدریجی زغال‌سنگ، به دلیل نگرانی از بیکاری، نابرابری منطقه‌ای، نارضایتی سیاسی، کاهش درآمد و افت تولید اشاره کرد. این عوامل از نگاه اروپا، اعتبار تعهدات اقلیمی چین را با تردید مواجه ساخته است (Tanveer, 2025: 3).

هم‌زمان، روابط اقتصادی و تجاری اتحادیه اروپا و چین نیز روزبه‌روز پیچیده‌تر شده است. چین پس از آمریکا دومین شریک تجاری بزرگ اتحادیه اروپا در حوزه کالا به شمار می‌رود و حجم تجارت دوجانبه دو طرف در سال ۲۰۲۴ به ۷۳۲ میلیارد یورو رسیده است. با این حال، اتحادیه اروپا نسبت به سیاست‌های صنعتی چین، به‌ویژه حمایت گسترده از بخش‌های اولویت‌دار تولیدی، نگرانی دارد؛ زیرا این سیاست‌ها موجب ایجاد ظرفیت مازاد و اختلال در رقابت منصفانه شده است (Brzeski, 2025 & Colijn). افزون بر این، حرکت چین به‌سوی جایگزینی واردات و خودکفایی، همراه با تداوم تبعیض علیه شرکت‌های اروپایی، بر تنش‌ها افزوده است. همچنین تعلیق صادرات برخی فناوری‌های سبز و هوش مصنوعی از سوی چین تا سال ۲۰۲۶، از نگاه اروپا تهدیدی جدی برای منافع اقتصادی و فناورانه این اتحادیه محسوب می‌شود (Szpanski, 2025: 2).

نمودار شماره ۴- کاهش صادرات و بالا رفتن میزان کسری تجاری اروپا به چین

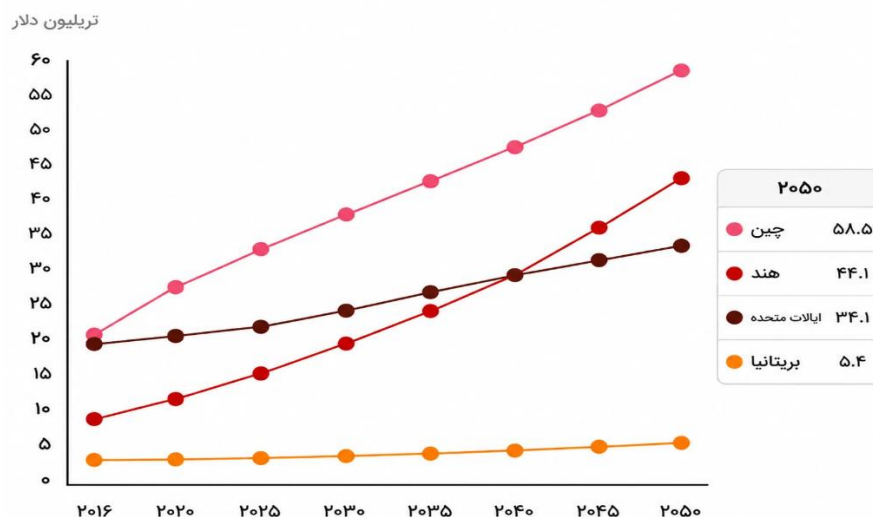
Source: (European Commission, 2025)

با توجه به نمودار شماره ۴، کسری تجاری اتحادیه اروپا در صادرات به چین در فاصله سال‌های ۲۰۲۲ تا ۲۰۲۴ را نشان می‌دهد که در سال ۲۰۲۲ به میزان ۳۹۷ میلیارد یورو، ۲۰۲۳ به میزان ۲۹۷ میلیارد یورو همچنین در سال ۲۰۲۴ به میزان ۳۰۵ میلیارد یورو رسیده است. از طرفی هم روند صادرات اروپا به چین روند کاهش داشته است. از نظر کمیسیون عالی استراتژی اروپا برنامه‌ریزی و اقدامات چین در بخش‌های استراتژیک مانند انرژی هسته‌ای و هوافضا با سرعت قابل توجهی در حال رشد است و این امر موجودیت صنعت اروپا را تهدید می‌کند. ۵۵ درصد از تولیدات صنعتی اتحادیه اروپا اکنون در معرض رقابت «ناپایدار» چین قرار دارد که این رقم در آلمان به ۷۰ درصد و در ایتالیا به ۶۰ درصد افزایش یافته که زنگ خطری برای منافع تجاری اتحادیه اروپا بوده، شورای روابط تجاری خواستار تعرفه‌های ۳۰ درصدی در مقابل واردات از چین در راستای مقابل با مهار تجاری و اقتصادی چین شده است (Capmad, 2026). بنابراین شواهد نشان می‌دهد که دو قدرت اتحادیه اروپا و چین با یکدیگر دارای اختلاف تجاری بوده، لذا با توجه به آسیب‌پذیری اروپا در مقابل اقدامات تجاری چین و اینکه این کشور در حال به دست گرفتن بازارهای

تحلیل دیپلماسی اقلیمی چین؛ موانع داخلی و رقابت‌های استراتژیک ۲۲۹

اتحادیه اروپا است. طبق پیش‌بینی‌های صورت گرفته مؤسسات آینده‌پژوهی، چین با توجه به رشد تولید ناخالص داخلی در حال تبدیل شدن به قدرت برتر اقتصادی جهان تا سال ۲۰۵۰ است که این واکنش قدرت‌های بزرگ را در پی دارد (احمدیان و دیگران، ۱۳۸۹: ۴۵).

نمودار شماره ۵- پیش‌بینی مؤسسه آینده‌پژوهی پریس واترهاوس از تبدیل چین به اقتصاد اول جهان تا سال ۲۰۵۰

Source: (Pwc, 2017).

طبق پیش‌بینی مؤسسه اقتصاد جهانی، چین تا سال ۲۰۵۰ با حدود ۶۰ تریلیون دلار تولید ناخالص داخلی، به بزرگ‌ترین اقتصاد جهان تبدیل خواهد شد (World Economic Forum, 2017). برخی قدرت‌های بزرگ اروپایی، از جمله آلمان، چین را رقیبی اقتصادی می‌دانند که در رقابت‌های راهبردی و منفعت طلب، موقعیت اعضای اتحادیه اروپا را تحت فشار قرار می‌دهد. از نگاه این کشورها، در صورت نبود مدیریت مناسب، افزایش وابستگی به چین می‌تواند چالش‌های بلندمدتی برای منافع اروپا ایجاد کند (Asia Pacific, 2025). اتحادیه اروپا نیز تلاش دارد از طریق ابزارهایی مانند مقررات اقلیمی و ایجاد محدودیت‌های تجاری، تا حدی سرعت رشد چین را مهار کند. روندهای سال‌های

اخیر نشان می‌دهد روابط دو طرف به سمت رقابت شدیدتر و شکل‌گیری عناصر جنگ تجاری حرکت می‌کند. چین با گسترش توان اقتصادی و فناوریانه خود جایگاه اروپا را در بسیاری از عرصه‌ها تحت تأثیر قرار داده و در مقابل، اروپا با بهره‌گیری از موضوعاتی مانند انتشار آلاینده‌ها و تغییرات اقلیمی می‌کوشد توسعه چین را محدود کرده و واکنش دیگر بازیگران جهانی را برانگیزد.

رقابت‌های استراتژیک ایالات متحده - چین

ایالات متحده، همانند اتحادیه اروپا، اقدامات چین در حوزه محیط‌زیست و سیاست‌های اقلیمی را ناکافی ارزیابی می‌کند و معتقد است بخش مهمی از کنشگری زیست‌محیطی پکن در نهادهای بین‌المللی، ماهیتی نمادین و ابزاری دارد. از دیدگاه واشینگتن، چین تلاش می‌کند در قالب یک «قدرت مسئولیت‌پذیر» ظاهر شود، در حالی که هم‌زمان اهداف اقتصادی و ژئوپلیتیکی خود را دنبال می‌کند. وزارت امور خارجه آمریکا در گزارش‌های مختلف اعلام کرده است که چین با بی‌توجهی به کیفیت هوا، خاک و منابع آبی، سلامت جهانی را با تهدید مواجه ساخته و همچنان بزرگ‌ترین منتشرکننده گازهای گلخانه‌ای جهان محسوب می‌شود؛ روندی که به گفته مقامات آمریکایی همچنان رو به افزایش است (Xu, 2020 & Stanway). در گزارش وزارت امور خارجه آمریکا در سال ۲۰۲۰، چین نه تنها بزرگ‌ترین تولیدکننده گازهای گلخانه‌ای، بلکه یکی از اصلی‌ترین منابع زباله‌های دریایی، ماهیگیری غیرقانونی و قاچاق حیات وحش و محصولات چوبی معرفی شده است. واشینگتن همچنین ابتکار «بک کمربند، یک جاده» را ابزاری برای صدور الگوی توسعه ناپایدار چین به سایر مناطق جهان می‌داند و معتقد است پکن از طریق این طرح، آثار زیست‌محیطی منفی خود را به دیگر کشورها منتقل می‌کند (U.S. Department of State, 2020). از منظر آمریکا، مواضع چین در قبال توافقات اقلیمی نیز تابع منافع ملی و الزامات اقتصادی این کشور است. پس از نشست حزب کمونیست چین در سال ۲۰۲۲، مقامات چینی اعلام کردند که پایبندی کامل به تعهدات اقلیمی و کاهش انتشار کربن زمانی امکان‌پذیر است که انرژی‌های تجدیدپذیر بتوانند پاسخگوی نیازهای صنعتی کشور باشند. تحلیلگران آمریکایی این موضع را نشانه‌ای از رویکرد ابزاری چین به توافقات

اقلیمی می‌دانند؛ بدین معنا که پکن تعهدات زیست‌محیطی را در چارچوب منافع راهبردی و اقتصادی خود تعریف می‌کند (Gallagher, 2024: 28 & Pottinger). در همین چارچوب، آمریکا تلاش دارد با برجسته‌سازی چالش‌های زیست‌محیطی چین، هزینه‌های سیاسی و بین‌المللی توسعه این کشور را افزایش دهد و تصویری از چین به‌عنوان قدرتی فرصت‌طلب و غیرمسئول در نظام بین‌الملل ارائه کند.

این مسائل بخشی از رقابت گسترده‌تر میان دو قدرت بزرگ جهانی است؛ رقابتی که ابعاد اقتصادی، ژئوپلیتیکی، فناورانه و ایدئولوژیک را در برمی‌گیرد. جاه‌طلبی چین برای تبدیل شدن به قدرت برتر جهانی، به‌ویژه در دوران رهبری شی جین‌پینگ، موجب شده است پکن بر گسترش نفوذ جهانی، توسعه قدرت نرم و تقویت حضور خود در نهادهای بین‌المللی تمرکز کند. در مقابل، ایالات متحده این روند را تهدیدی برای موقعیت هژمونیک خود در نظام بین‌الملل می‌داند (Sciorati, 2024: 34) در همین راستا، بسیاری از تحلیلگران معاصر بر این باورند که چین مهم‌ترین مدعی بالقوه برای موازنه بخشی و حتی پیشی گرفتن از قدرت ایالات متحده به‌شمار می‌رود؛ روندی که می‌تواند به پایان «قرن آمریکایی» منجر شود. نایل فرگوسن، تاریخ‌دان برجسته، نیز با تأکید بر همین تحول ساختاری، قرن بیست‌ویکم را بیش از هر زمان دیگری متعلق به چین می‌داند.

افزون بر این، نشانه‌های افول هژمونی ایالات متحده از دهه ۱۹۹۰ در افکار عمومی این کشور نیز قابل مشاهده بوده است؛ به‌گونه‌ای که نظرسنجی‌ها نشان می‌داد حدود نیمی از شهروندان آمریکایی معتقد بودند چین در قرن بیست‌ویکم به بزرگ‌ترین چالش برای موقعیت قدرت جهانی ایالات متحده تبدیل خواهد شد (حشمت‌زاده، قلی‌زاده، ۱۴۰۲: ۴۵). رقابت آمریکا و چین را می‌توان نمونه‌ای از بازگشت «رقابت قدرت‌های بزرگ» در

نظام بین‌الملل دانست. ایالات متحده در پی حفظ نظم موجود و تداوم برتری راهبردی خود است، در حالی که چین با استفاده از ظرفیت‌های اقتصادی، فناوری و دیپلماسی بین‌المللی، به دنبال حرکت به سوی نظم چندقطبی است. در این میان، مسائل زیست‌محیطی و اقلیمی نیز به بخشی از ابزارهای رقابت ژئوپلیتیکی تبدیل شده‌اند. از زمان روی کار آمدن دونالد ترامپ، رویکرد آمریکا نسبت به چین آشکارا تقابلی‌تر شده و پکن به‌عنوان «رقیب

استراتژیک» معرفی شده است که منافع و امنیت ملی آمریکا را تهدید می‌کند (Winkler, 2023: 342-347).

در مقابل، چین خود را قدرت برتر در منطقه آسیا-پاسفیک می‌داند و تلاش کرده است نفوذ اقتصادی و سیاسی خود را در مناطق مختلف جهان از جمله آمریکای لاتین، آفریقا، خاورمیانه، جنوب شرق آسیا و حتی اروپا گسترش دهد. این روند، نگرانی‌های راهبردی واشینگتن را تشدید کرده است. از همین رو، آمریکا در سال‌های اخیر سیاست مهار نفوذ چین را با شدت بیشتری دنبال کرده و کوشیده است جایگاه خود را در مناطق سنتی نفوذش، به ویژه آمریکای لاتین، بازسازی کند.

تحولات مربوط به هندوراس و گواتمالا، از سرگیری روابط نزدیک‌تر آمریکا با تایوان و خروج برخی کشورها مانند پاناما و کلمبیا از طرح «یک کمربند، یک جاده» در همین چارچوب قابل تحلیل است (The Hill, 2025). افزون بر این، جنگ تجاری میان دو کشور که از دوره نخست ریاست جمهوری ترامپ آغاز شد و با اعمال تعرفه‌های گسترده علیه کالاهای چینی ادامه یافت، بیانگر تشدید رقابت ساختاری میان واشینگتن و پکن است. در چنین فضایی، روابط دو کشور بیش از پیش به یک محیط «هابزی» نزدیک شده است؛ محیطی که در آن هر دو بازیگر تلاش می‌کنند با افزایش قدرت و حفظ حوزه نفوذ خود، مانع برتری رقیب شوند. در نتیجه، همکاری‌های زیست‌محیطی و اقلیمی نیز تحت تأثیر رقابت‌های ژئوپلیتیکی قرار گرفته و اغلب به ابزاری در خدمت منافع ملی و رقابت قدرت تبدیل شده است. به همین دلیل، سیاست‌های اقلیمی در روابط آمریکا و چین، بیش از آنکه صرفاً پاسخی به بحران جهانی محیط زیست باشد، بازتابی از رقابت ساختاری قدرت در نظام بین‌الملل محسوب می‌شود.

نتیجه‌گیری

بر اساس یافته‌های این پژوهش، دیپلماسی اقلیمی چین را نمی‌توان صرفاً به عنوان یک اقدام زیست‌محیطی یا تعهد اخلاقی در قبال بحران تغییرات اقلیمی تفسیر کرد؛ بلکه این دیپلماسی در چارچوب منطق رئالیسم کلاسیک و بر پایه منافع ملی، موازنه قدرت و بقا در نظام بین‌الملل آنارشیک قابل فهم است. چین در سیاست اقلیمی خود تلاش می‌کند هم‌زمان دو هدف را

تحلیل دیپلماسی اقلیمی چین؛ موانع داخلی و رقابت‌های استراتژیک ۲۳۳

دنبال کند: از یک سو تصویری از خود به عنوان بازیگری مسئول و مشارکت‌جو در مدیریت مسائل جهانی ارائه دهد و از سوی دیگر، الزامات اساسی رشد اقتصادی، امنیت انرژی و حفظ توان رقابتی خود را در برابر تعهدات بین‌المللی حفظ کند. از این منظر، دیپلماسی اقلیمی چین بخشی از راهبرد کلان این کشور برای تقویت قدرت نرم، بهبود جایگاه بین‌المللی و مدیریت هزینه‌های سیاسی و امنیتی در محیطی رقابتی است. در چارچوب رئالیسم کلاسیک، چالش‌های پیش‌روی دیپلماسی اقلیمی چین عمدتاً ناشی از تعارض میان حفظ قدرت اقتصادی داخلی و پذیرش محدودیت‌های ناشی از تعهدات اقلیمی است.

الزام به کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای، اجرای مقررات سخت‌گیرانه زیست‌محیطی و حرکت به سوی اقتصاد کم‌کربن می‌تواند بر برخی صنایع و ساختارهای اقتصادی چین فشار وارد کند. از دیدگاه واقع‌گرایانه، این فشارها صرفاً زیست‌محیطی نیستند، بلکه می‌توانند بر توان رقابت‌پذیری اقتصادی و در نهایت بر قدرت ملی کشور تأثیر بگذارند. به همین دلیل، مقاومت برخی نهادهای اقتصادی و صنعتی در برابر سیاست‌های اقلیمی را می‌توان بازتابی از منطق هزینه - فایده در سیاست قدرت دانست. از سوی دیگر، رقابت راهبردی چین با ایالات متحده و اتحادیه اروپا نشان می‌دهد که دیپلماسی اقلیمی در عرصه جهانی در بستری سیاسی و قدرت محور شکل می‌گیرد.

همکاری‌های اقلیمی می‌توانند هم فرصتی برای افزایش مشروعیت بین‌المللی و نفوذ سیاسی باشند و هم ابزاری برای رقابت فناورانه و اعمال فشار بر رقبای. در چنین شرایطی، چین ناگزیر است میان ایفای نقش مسئولانه در حل بحران اقلیمی و حفظ منافع راهبردی خود توازن برقرار کند. در پژوهش حاضر تلاش گردید ضمن بهره‌گیری از تحلیل داده‌ها در قالب تئوری رئالیسم کلاسیک، روش تحقیق تحلیلی - توصیفی نظریه محور مبنای

تحلیل‌های نهایی قرار گیرد. در مجموع، موفقیت دیپلماسی اقلیمی چین به توانایی این کشور در مدیریت هم‌زمان چالش‌های داخلی اقتصادی، رقابت‌های ژئوپلیتیکی با قدرت‌های بزرگ و حفظ اعتبار بین‌المللی در حوزه محیط‌زیست وابسته است. در این چارچوب، دیپلماسی اقلیمی نه در تقابل با منافع ملی، بلکه به عنوان ابزاری برای تقویت قدرت و تثبیت جایگاه چین در نظام بین‌الملل قابل درک است.

منابع

- احمدیان، گ.، رستمی، ف.، و چراغی، ح. ر. (۲۰۱۰). تأثیرات رشد اقتصادی چین بر تقویت حمایت‌گرایی در ایالات متحده. فصلنامه سیاست جهانی، ۸(۱)، ۳۳-۶۲.
- دهقانی فیروزآبادی، س. ج. (۲۰۱۵). نظریه و فرانظریه در روابط بین‌الملل. تهران: سمت.
- دهقانی فیروزآبادی، س. ج. (۲۰۱۲). نئورئالیسم و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران. مجله سیاست خارجی، ۲۶(۱)، ۳۱-۵.
- قوام، س. ع. (۲۰۰۵). روابط بین‌الملل: نظریه‌ها و رویکردها. تهران: سمت.
- حشمت‌زاده، م. ب.، و قلیزاده، ع. (۲۰۲۳). افول هژمونی ایالات متحده در پرتو ظهور چین و چالش‌های نوظهور. فصلنامه تعاملات دیپلماتیک، ۱(۳)، ۲۵-۶۷. <https://doi.org/10.22034/dpiq.2023.195004>.
- مشیرزاده، ح. (۲۰۰۹). تکامل نظریه‌ها در روابط بین‌الملل. تهران: سمت.
- مصطفی‌جوکار، ف.، و جمشیدی، م. (۲۰۲۵). دیپلماسی اقلیمی اتحادیه اروپا و بازتعریف روابط تجاری جهانی: تأثیر سیاست‌های اقلیمی بر روابط تجاری با چین. فصلنامه تعاملات دیپلماتیک، ۳(۱۰)، ۳۵-۷۸. <https://doi.org/10.22034/dpiq.2026.572447.1075>.
- رستمی، فرزاد، و مریم آزادبخت. ۲۰۲۴. «تحلیل استراتژی قدرت ملی چین در پرتو نهادهای منطقه‌ای و بین‌المللی». فصلنامه تعاملات دیپلماتیک، شماره ۲، شماره ۷ (پاییز): ۱۳۳-۱۸۲. <https://doi.org/10.22034/dpiq.2025.492957.1015>.

References

- Agora. (2025). *China's Energy Transition and Climate Status Report*. Agora Energy China and Agora Energiewende. <https://www.agora-energiewende.org/publications/china-energy-transition-and-climate-status-report>
- Asia Pacific. (2025). *China and Europe: Managing friction, seeking leverage*. <https://behorizon.org/china-and-europe-managing-friction-seeking-leverage/>
- Beeson, M. (2024). La Chine, le changement climatique et l'autoritarisme environnemental. *La Pensee Ecologique*, 2(4), 14-25.
- BRI International Green Development Coalition. (2020). *Green Development Guidance for BRI Projects Baseline Study Report*.

- Chambers and Partners. (2025). *Trends and developments in China environmental law*. <https://practiceguides.chambers.com/practice-guides/environmental-law-2025/china/trends-and-developments>
- CCBC. (2020). *China introduces more stringent environmental laws and regulations*. <https://ccbc.com/ccbc-policy-reports/china-introduces-more-stringent-environmental-laws-and-regulations>
- Carbon Brief. (2024). *Analysis: China's emissions have now caused more global warming than the EU*. <https://www.carbonbrief.org/analysis-chinas-emissions-have-now-caused-more-global-warming-than-eu/>
- Capmad. (2026). *China-Europe: Either 30% tariffs or a sharp depreciation of the euro*. <https://www.capmad.com/economy-en/china-europe-either-30-tariffs-or-a-sharp-depreciation-of-the-euro/>
- Clark, H., Pinkovskiy, M., & Sala-i-Martin, X. (2018). China's GDP growth may be understated. *China Economic Review*, 2(3), 1–45.
- Winkler, S. C. (2023). Strategic competition and US–China relations: A conceptual analysis. *The Chinese Journal of International Politics*, 16(3), 333–356. <https://doi.org/10.1093/cjip/poad008>
- Colijn, B., & Brzeski, C. (2025). *Rising trade tensions unveil Europe's China shock 2.0*. [Translated content]. <https://translate.google.com>
- Corne, P., & Browaeys, J. (2017). *China cleans up its act on environmental enforcement*. <https://thediplomat.com/2017/12/china-cleans-up-its-act-on-environmental-enforcement>
- Eias. (2022). *China and the EU in climate geopolitics*. <https://eias.org/publications/op-ed/china-and-the-eu-in-climate-geopolitics>
- Eurasian Research Institute. (2017). *Green Belt and Road: Aims, problems and prospects*. <https://www.eurasian-research.org/publication/green-belt-and-road-aims-problems-and-prospects/>
- European Commission. (2025). *EU trade relations with China: Facts, figures and latest developments*. https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/china_en
- European Environment Agency. (2022). *Total greenhouse gas emission trends and projections in Europe*. <https://www.eea.europa.eu/ims/total-greenhouse-gas-emission-trends>

- Future Market Research. (2024). *China holds 80 percent of solar energy production in 2024*. <https://www.marketresearchfuture.com/news/china-holds-80-percent-of-solar-energy-production-in-2024>
- Gu, B., & Zou, R. (2025). China's pivot to 'small and beautiful' foreign aid. *The Diplomat*. <https://thediplomat.com/2025/03/chinas-pivot-to-small-and-beautiful-foreign-aid/>
- Han, T., Kao, M., Shih, X., Xu, B., & Chiang Chang, Y. (2020). China's diplomatic strategy towards climate change negotiations in the post-Paris agreement era. *China: An International Journal*, 18(2), 186–203. <https://doi.org/10.1353/chn.2020.0023>
- Harlan, T., Sun, Y., & Lu, J. (2025). China aspires to be an environmental leader: How should the rest of the world engage? *Journal of Current Chinese Affairs*, 1–17. <https://doi.org/10.1177/18681026251400351>
- Hillison, J. R. (2019). The potential and pitfalls of a zero-sum grand strategy. *Orbis*, 63(2), 240–257. <https://doi.org/10.1016/j.orbis.2019.02.003>
- Huang, R. (2024). Comparison and analysis of sustainable development between China and America. *SHS Web of Conferences*, 188, 02004. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202418802004>
- Inter Press Service. (2006). *Environment: China sends smoke signals on Kyoto protocol*. <https://www.ipsnews.net/2006/01/environment-china-sends-smoke-signals-on-kyoto-protocol>
- Khan, I., & Chiang Chang, Y. (2018). Environmental challenges and current practices in China: A thorough analysis. *Sustainability*, 10(7), 2547. <https://doi.org/10.3390/su10072547>
- Qi, J., & Dauvergne, P. (2022). China's rising influence on climate governance: Forging a path for the global South. *Global Environmental Change*, 73, 102471.
- Kovacs, B. (2025). From Kyoto to today: China's changing place in the green transition. <https://www.enstrat.hu/en/blog/from-kyoto-to-today-china-s-changing-place-in-the-green-transition>
- National People's Congress of the People's Republic of China. (2007). *Law of the People's Republic of China on Prevention and Control of Environmental Pollution*. http://www.npc.gov.cn/zgrdw/englishnpc/Law/2007-12/12/content_1383723.html
- Li, F. (2022). China's stance on the normativity of international climate change law: An interactional account. *The Chinese Journal of Comparative Law*, 10(3), 1–29. <https://doi.org/10.1093/cjcl/cxac023>

- Lian, C., & Li, J. (2022). Legitimacy-seeking: China's statements and actions on combating climate change. *Third World Quarterly*, 45(1), 171–188. <https://doi.org/10.1080/01436597.2023.2216135>
- Hu, L. (2022). Nation takes huge green strides in past 50 years. *China Daily*. <https://www.chinadaily.com>
- Li, Z., & Li, Y. (2024). Environmental regulation and employment: Evidence from China's new environmental protection law. *Economic Analysis and Policy*, 82, 1–15.
- Li, J. (2019). Xie Zhenhua: China's top climate negotiator steps down. *China Dialogue*. <https://chinadialogue.net/en/climate/11717-xie-zhenhua-china-s-top-climate-negotiator-steps-down-2>
- Hou, L. (2024). China's environmental violation cases decline. *China Daily*. <https://www.chinadaily.com.cn/a/202412/24/WS676aa5dda310f1265a1d4ae3.html>
- Mazzocco, I., & Seligsohn, D. (2025). Assessing China's new climate commitments. <https://www.csis.org/analysis/assessing-chinas-new-climate-commitments>
- Meidan, M., Hove, A., & Qin, Y. (2024). China's policy pendulum shifts back toward environmental protection, but will bureaucracy get in the way? *Oxford Institute for Energy Studies*, 1–10.
- Ministry of Ecology and Environment of the People's Republic of China. (2024). *China's policies and actions addressing climate change: 2024 annual report*.
- Myllyvirta, L. (2025). Analysis: Clean energy just put China's CO2 emissions into reverse for first time. *Carbon Brief*. <https://www.carbonbrief.org/analysis-clean-energy-just-put-chinas-co2-emissions-into-reverse-for-first-time>
- Myllyvirta, L. (2025). Analysis: Record solar growth keeps China's CO2 falling in first half of 2025. *Carbon Brief*. <https://www.carbonbrief.org/author/laurimyllyvirta>
- Marchal, P. (2018). *What is China's role in the international climate regime?* Institute of International and Strategic Relations.
- Pottinger, M., & Gallagher, M. (2024). No substitute for victory. *Foreign Affairs*, 103(3), 25–39.
- PricewaterhouseCoopers (PwC). (2017). *The world in 2050: The long view—How will the global economic order change by 2050?*

- <https://www.pwc.com/gx/en/research-insights/economy/the-world-in-2050.html>
- Raman, S. (2017). *China's pollution crackdown and its impact on business*. <https://www.china-briefing.com/news/chinas-pollution-crackdown-business-impacts>
- Sciorati, G. (2024). China in 2023: A “global-security-attentive” foreign policy. *Asia Maior*, 23–34.
- South China Morning Post. (2017). *Chinese companies fined US\$154 million for environmental offences*. <https://www.scmp.com/news/china/policies-politics/article/2123085/steep-rise-fines-chinese-polluters>
- Supreme People's Court of the People's Republic of China. (2024). *China sets up comprehensive environmental judicial system*. https://english.court.gov.cn/2024-06/06/c_994265.html
- Szpanski, M. (2025). China's rare-earth export restrictions. *European Parliament Briefing*, 1–2.
- Tanveer, R. (2025). *China's climate security challenges: Strategic competition, policy gaps, and the future of environmental governance*.
- The Guardian. (2012). *China pledges due contribution on emissions cuts*. <https://www.theguardian.com/environment/2012/dec/05/china-due-contribution-emissions-cuts>
- U.S. Department of State. (2020). *The Chinese Communist Party: A threat to global peace and security—China's environmental abuses*.
- Wang, A. L. (2026). *Chinese global environmentalism*. Cambridge University Press.
- Wang, X. (2023). The 1972 Stockholm Conference and China's diplomatic response. *Cultures of Science*, 6(2), 146–152. <https://doi.org/10.1177/20966083231184691>
- Wang, Y., Liu, C., & Sun, Y. (2024). No more coal abroad! Unpacking the drivers of China's green shift in overseas energy finance. *Energy Research & Social Science*, 111, 103456. <https://doi.org/10.1016/j.erss.2024.103456>
- Wang, X. Q., & Zhong, J. L. (2022). Influence mechanism of carbon accounting information disclosure in service industry and its factors. *Journal of Environmental Protection and Ecology*, 23(3), 1094–1103.
- Scott, W., Jost, T., & Leutert, W. (2025). *Understanding China's politics, policies, and society*. RAND Corporation.

- World Economic Forum. (2017). *These will be the most powerful economies in the world by 2050*. <https://www.weforum.org/stories/2017/12/these-will-be-the-most-powerful-economies-in-the-world-by-2050>
- BP. (2022). *Statistical review of world energy* (71st ed.).
- Yang, C., & Wang, S. (2023). China's domestic industry redistribution facilitates carbon emissions mitigation. *iScience*, 26(6), 106844. <https://doi.org/10.1016/j.isci.2023.106844>
- Zhang, Y. N., Sun, L., Zhang, H. M., & Sun, N. (2021). *Research on the construction and collaborative governance of the socio-ecological network of a land ecosystem in the middle reaches of the Yangtze River*. 2925–2937.
- You, X. (2025). China pledges to cut emissions by 2035: What does that mean for the climate?
- Lin, Y., & Ella, Y. (2025). Clean energy has caused China's emissions to drop for the first time, but will they keep falling? *World Economic Forum*. <https://www.weforum.org/stories/2025/06/clean-energy-china-emissions-peak>
- Volcovici, V., & Zhang, Y. (2025). China leads nations with new climate plans, defying US climate denial. *Reuters*. <https://www.reuters.com/sustainability/cop/un-chief-tells-countries-new-climate-targets-must-go-futher-faster-2025-09-24>
- Wang, X. (2000). Implementing the Rio Declaration and Agenda 21 in China. *Pacific Environmental Law Journal*, 5(5), 9–33.
- Xu, M., & Stanway, D. (2020). China accuses the U.S. of deflecting blame as diplomatic row shifts to climate. *Reuters*. <https://www.reuters.com/world/china/china-accuses-us-deflecting-blame-diplomatic-row-shifts-climate-2020-10-28>
- Zhang, J., Hua, H., Yang, L., & Nie, Z. (2024). Impact of China's environmental protection tax on green total factor productivity: Based on the perspective of digital transformation. *Frontiers in Environmental Science*. <https://doi.org/10.3389/fenvs.2024.1484910>
- Zhou, Q. (2022). *Green compliance in China: How to prepare for environmental regulations*. <https://www.china-briefing.com/news/chinas-environmental-regulations-compliance-for-foreign-companies>

Zhu, A. (2024). *China's shift to environmental diplomacy*.
<https://culturalrelations.ifa.de/en/focus/article/chinas-shift-to-environmental-diplomacy>

Translated References to English

- Ahmadian, G., Rostami, F., & Cheraghi, H. R. (2010). The effects of China's economic growth on the strengthening of protectionism in the United States. *Global Politics Quarterly*, 8(1), 33–62. [In Persian]
- Dehghani Firoozabadi, S. J. (2015). *Theory and meta-theory in international relations*. Tehran: SAMT. [In Persian]
- Dehghani Firoozabadi, S. J. (2012). Neorealism and the foreign policy of the Islamic Republic of Iran. *Foreign Policy Journal*, 26(1), 31–5. [In Persian]
- Ghavam, S. A. (2005). *International relations: Theories and approaches*. Tehran: SAMT. [In Persian]
- Heshmatzadeh, M. B., & Gholizadeh, A. (2023). Decline of U.S. hegemony in light of China's rise and emerging challenges. *Diplomatic Interactions Quarterly*, 1(3), 25–67. <https://doi.org/10.22034/dpiq.2023.195004>. [In Persian].
- Moshirzadeh, H. (2009). *Evolution of theories in international relations*. Tehran: SAMT. [In Persian].
- Mostafajokar, F., & Jamshidi, M. (2025). Climate diplomacy of the European Union and the redefinition of global trade relations: The impact of climate policies on trade relations with China. *Diplomatic Interactions Quarterly*, 3(10), 35–78. <https://doi.org/10.22034/dpiq.2026.572447.1075>. [In Persian].
- Rostami, Farzad, and Maryam Azadbakht. 2024. "Analysis of China's National Power Strategy in Light of Regional and International Institutions." *Diplomatic Interactions Quarterly* 2, no. 7 (Fall): 133–182. <https://doi.org/10.22034/dpiq.2025.492957.1015>. [In Persian].

استناد به این مقاله: رستمی، فرزاد، حریری، رحمان و چراغی، حمیدرضا. (۱۴۰۴). تحلیل دیپلماسی اقلیمی چین: موانع داخلی و رقابت‌های استراتژیک. (e246349). تعاملات دیپلماتیک، ۳(۱۱)، ۱۹۷ – ۲۴۰. e246349.

doi: 10.22034/dpiq.2026.576720.1077

The *Diplomatic Interactions Research Quarterly* is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License